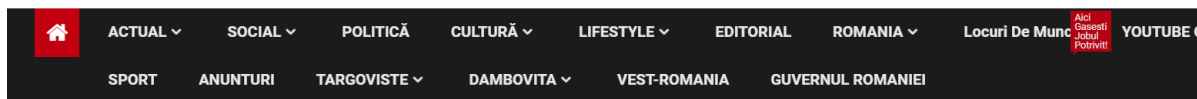

[65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56](#)

1. [65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56](#)

OFICIAL MEDIA

TIMISOARA

65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56

Atunci când așteptările oamenilor sunt mereu înșelate, când societatea, deabusolată, renunță să mai protesteze, singura speranță de schimbare o pot aduce tinerii. A devenit deja un clișeu că „tinerii pot schimba lumea”. Și totuși, în momentele importante ale istoriei, greul a căzut pe spatele lor. Și de multe ori au plătit cu viața faptul că aveau idealuri, că și-au dorit o lume mai bună. Așa s-a întâmplat în '89, la Timișoara, când tinerii au plătit scump libertatea noastră, a tuturor. Atunci când nimeni nu mai avea vreo speranță, au reușit să schimbe un regim. Nu trebuie însă să-i uităm nici pe studenții timișoreni care au încercat să se opună aceluiași regim comunist, dictatorial, cu mult timp înainte.

La sfârșitul celui de-al doilea război mondial, România, ca și celelalte țări din centrul și estul Europei, au fost lăsate pradă Uniunii Sovietice, care a instalat la putere regimul de tip comunisto-bolșevic. În foarte scurt timp au fost distruse instituțiile democratice ale statului, au fost arestați și decimați reprezentanții vieții politice. O schimbare în politica U.R.S.S. are loc după moartea lui Stalin, în 1953. Pe acest fond, în statele satelit ale Moscovei se formează tot mai mult curente reformiste și apar primele mișcări anticomuniste. Toată lumea aștepta ajutor din Occident. Nu se știa însă că granițele stabilite la Ialta nu erau provizorii. Nu se știa nici că aparenta destindere promovată de URSS era numai la nivel declarativ.

În perioada 23-26 octombrie 1956, studențimea din România urmărea evoluția Revoluției din Ungaria. Timișoara era în acea perioadă plină de militari sovietici, a căror prezență, amintind de comportamentul pe care îl avuseseră în țară, stârnea repulsia populației. Deja în 26 octombrie, sesizând situația, conducerea Facultății de Mecanică a Institutului Politehnic din Timișoara a convocat, pe grupe, ședințe prin care încerca să arate studenților că dezordinile din Ungaria erau provocate de un grup de huligani și derbedei. Aceasta a produs o și mai mare revoltă în rândul studenților timișoreni. În 27 octombrie, după ce studenții au aruncat cu mămligă pe pereții cantinei, apar primele condamnări ale regimului comunist exprimate public și se lansează ideea organizării unei mari adunări studențești pentru clarificarea situației din Ungaria, a motivelor declanșării revoluției, motive ce se regăseau și în societatea românească. A doua zi, într-o duminică seara, discuțiile din cămine s-au extins. La ele au luat parte Aurel Baghiu, Teodor Stanca și Friedrich Barth, primii doi făcând parte din conducerea organizațiilor studențești. În 28-29 octombrie, se constituie grupul de inițiativă care să dea semnalul luptei anticomuniste, format din studenți din anii terminali ai Facultății de Mecanică de la Institutul Politehnic din Timișoara (Aurel Baghiu, Caius Muțiu, Teodor Stanca, Friedrich Barth, Ladislau Nagy, Valentin Rusu, Heinrich Drobny). Acesta stabilește ca în debutul acțiunilor, în 30 octombrie, ora 14:00, să se organizeze, la Facultatea de Mecanică, o mare adunare cu studenții din întreg centrul universitar Timișoara, la care să fie invitați rectorii și reprezentanți ai puterii centrale, prezenți

la Timișoara. Studenții de la Construcții și Electrotehnică urmau să vină încolonați prin centrul orașului, sperând să li se alăture și alți cetățeni, care intrau sau ieșeau de la servicii. Însă pe drum nu li s-a alăturat nimeni, deși lumea înțelegea că se petrece ceva în legătură cu revoluția maghiară.

În data de 30 octombrie, la ora 14:00, în amfiteatrul Facultății de Mecanică încep să vină studenți din toate colțurile Timișoarei. În scurt timp, sala a devenit neîncăpătoare pentru cei circa 2.000 de participanți, astfel încât adunarea se mută la cantina studențească. În prezidiul adunării au fost rectorul Rogoian, precum și ministrul muncii Petre Lupu, ministrul adjunct al învățământului, Drăgulescu, și Ilie Verdeț, secretar al C.C. al P.M.R., veniți la Timișoara pentru a calma spiritele. Ministrul Lupu i-a mințit pe studenți, promițându-le că pot vorbi liber, fără a fi sancționați. Aceasta a declanșat un val de luări de cuvânt, prin care erau cerute numeroase modificări ale modului în care pe atunci era condus statul român, în stil comunist totalitar. Memoriul întocmit de Teodor Stanca a fost completat cu toate aceste cerințe. Se cereau retragerea trupelor sovietice din țară, încheierea de acorduri comerciale cu țările occidentale, mărirea salariilor, studierea în facultăți nu doar a limbii ruse, ci și a altor limbi de circulație, libertatea cuvântului, a presei, a dreptului de asociere și de mișcare, reducerea normelor din întreprinderi și a cotelor din agricultură, oprirea exportului de uraniu în U.R.S.S. etc. În fața acestui torent de revendicări, autoritățile prezente la adunare s-au retras la ora 18. Studenții au continuat discuțiile, constituind și un comitet de inițiativă. Ședința era condusă de studentul Aurelian Păuna de la construcții, căruia i-a fost înmănat memoriul redactat de Stanca. El a fost aprobat punct cu punct, iar la ora 20:00 adunarea a luat sfârșit. Autorităților le era dat un termen de trei zile pentru a răspunde, altfel urmând să se declanșeze greva generală a studenților.

La ora 21:00, poliția, securitatea și armata au pătruns în cantină, au arestat un număr de 8 studenți (grupul de inițiativă) care au fost duși la Securitate și ulterior condamnați. Restul au fost duși într-o tabără militară la Becicherecu Mic. În 31 octombrie are loc o demonstrație de stradă în sprijinul celor arestați. Coloana formată din circa 1.000 de demonstranți a fost înconjurată de trupe de intervenție, studenții fiind îmbarcați în camioane și duși tot la Becicherecu Mic; tot atunci au avut loc altercații și între studentele din căminul de fete și soldați, mai ales când coloana de demonstranți a ajuns în dreptul lor. În perioada 1-4 noiembrie a avut loc o adevărată vânătoare de studenți, peste 3.000 fiind transportați la Becicherecu Mic, unde au fost interogați și puși să semneze o declarație prin care se desolidarizează de organizatorii demonstrațiilor, o condiție obligatorie pentru continuarea studiilor. Studenții arestați au fost anchetați și trimiși în judecată, prin rechizitoriul din 6 noiembrie 1956, în două loturi, primul de 8 persoane, iar al doilea de 23 de studenți, pedepsele fiind între 6 luni și 8 ani. Era specificată crima de uelțire contra ordinii sociale, încadrată în Decretul 199/1950 al. 1 lit. c, cu pedepse între 15 ani și condamnarea la moarte. Ulterior însă guvernul a schimbat încadrarea lor, conform indicațiilor din 13 noiembrie ale Biroului Politic al C.C. al P.M.R., în articolul 327, lit. c C.P., care prevedea pedepse între 5 și 10 ani închisoare. Un mare număr de studenți au fost exmatriculați.

Din păcate cei mai mulți dintre studenții de atunci nu mai sunt în viață, să ne povestească întregul curs al evenimentelor. Am avut însă prilejul de a discuta, cu mulți ani în urmă, cu câțiva dintre ei.

Caius Muțiu, unul dintre principalii organizatori, care a și suferit cea mai lungă perioadă de detenție (8 ani) a rememorat câteva amintiri: „La ora la care noi ne organizăm, în Ungaria încă nu interveniseră trupele rusești. Ne gândeam că dacă acolo nu au intervenit, va fi la fel și la noi. Eu știam că dacă nu se aplică principiul dominoului, voi fi arestat, mai ales că nici nu aveam origine socială sănătoasă (în familia mea foarte mulți au fost arestați). Dar eu am fost sportiv de performanță, nu mă speria pușcări, chiar dacă nu mă așteptam la o perioadă așa de lungă. Credeam că voi primi 3-4 ani. Dar nu am regretat niciodată ceea ce am făcut și a doua oară aș face la fel”.

Teodor Stanca este un alt organizator din grupul celor 8 care au fost primii condamnați, executând 6 ani de închisoare. A fost chiar cel care a redactat memoriul cu revendicările studenților și a fost primul care a luat cuvântul la adunarea din 30

octombrie 1956. „La adunarea din 30 octombrie cineva trebuia să spargă gheața. Eu am vorbit primul. Au luat apoi cuvântul ceilalți din grupul de inițiativă, apoi tot mai mulți, zeci și zeci de studenți. Unii voiau să iasă deja în stradă, dar era seară. Am stabilit că demonstrațiile vor avea loc a doua zi, pe lumină. Au intrat însă peste noi poliția, securitatea, armata și ne-au arestat”, a povestit acesta.

Ioan Holender, fostul director al Operei din Viena, cu cel mai lung mandat, este una dintre cele mai apreciate personalități culturale ale ultimelor decenii, unul dintre românii despre care se vorbește în toată lumea. Ioan Holender trăiește la Viena, însă nu a plecat de bunăvoie din România. L-a obligat la exil un gest curajos, făcut pe vremea studenției la Institutul Politehnic Timișoara, un discurs împotriva regimului, în ședința tensionată din anul 1956. „Când s-a deschis această supapă și a ieșit ceea ce era sub presiune. . . Nu puteam să mă abțin – negândit și nepregătit – să nu le spun și eu pe ale mele. Eu cred că mai mult instinctiv decât gândit. Că, dacă așa fi gândit-o, n-aș fi spus-o! Urmările au fost drastice: am fost un om ratat, am știut că sunt un om ratat, am devenit un om nesigur, în tot ce fac, în tot ce încerc. . . Fricos. . . Frica față de putere, față de ceea ce s-ar putea întâmpla, mi-a rămas până în ziua de astăzi. Aceste lucruri nu trec fără urmări. Aceste răni se închid, dar cicatricea rămâne. Da, știu, director de operă celebru, legendă, toate astea. Altfel, așa fi ajuns inginer la Bicză. . . un loc favorit al tuturor. Inger am vrut să devin! Eu nu regret acum, ca să fiu sincer și serios. (. . .) Actul meu revoluționar sau prerevoluționar a avut urmări bune și proaste”, spune Ioan Holender.

Aurel Baghiu, care în 1956 era student în anul V al Facultății de Mecanică, a reconstituit, într-un interviu acordat mult mai târziu, după Revoluția din 1989, atmosfera din cantina studențească: „Despre situația din Ungaria ne-au vorbit ca despre o clică de huligani și răufăcători care au spart vitrine cu scopul de a jefui, minciună repetată și în „Scânteia” din acele zile, precizându-le celor de față că noi nu suntem idioți. Am început să demolez toate argumentele lor, inclusiv cel cu menținerea unui atât de mare efectiv militar sovietic din cauza „pericolului creat de Tito”, crezând, probabil, că noi nu suntem la curent cu evenimentele politice. Adică cu faptul că „trădătorul, spionul și criminalul Tito din 1954” în 1956 era cel mai bun prieten al poporului român. În acel moment sala a început să fiarbă, studenții strigând aproape la unison: „Afară cu rușii din țară!”, „Ne-am săturat de robie”, „Vrem libertate”, „Jos mâinile de pe Ungaria!” etc. Iar când Petre Lupu a încercat să ne vorbească, studenții, mânioși, l-au apostrofat: „Termină cu minciunile!”, „Tu câți bani iei pe luna, mă?”, „Tu ai văzut vreun muncitor?!”, „Tu știi ce-i aia un muncitor?!” etc. Se agitau pumni, se fluiera, se strigau cuvinte grele, așa încât, oarecum speriat, am fost nevoit să mă urc pe un scaun, încercând să-i liniștesc, arătându-i cu degetul: „I-ați auzit? Este adevărata voce a poporului”. Ceea ce l-a determinat și pe studentul Iulian Stanciu din anul V de la Chimie să strige puternic: „Cum să simți ei pulsul poporului când poporul este încătușat?!”. Doamne, câte nu s-au spus acolo! O adevărată radiografie a stării națiunii! Cu un curaj nebun! Dar cu multă competență. Da, da, competență, cu toate că profesorii noștri credeau că suntem străini de problemele mari ale țării și deci ușor de manipulat. Dar n-a fost așa. S-a vorbit și despre Canalul de exterminare Dunăre-Marea Neagră, despre comerțul nostru deficitar cu rușii, despre mizeria țăranilor și a muncitorilor, despre consilierii sovietici și chiar de K.G.B. Reprezentanții securității, cred, s-au luat de păr ascultându-ne. Căci cei ai partidului și guvernului, ai Institutului au înmărmurit, pur și simplu, promițând totuși că până în 2 noiembrie ne vor comunica concluziile autorităților locale privind revendicările noastre”.

A fost o pagină de istorie pe care nu o putem trece cu vederea. Viața ulterioară a tuturor participanților s-a raportat la evenimentele din 1956, care i-au marcat. Și poate că episodul din 1956 a fost determinat de acel spirit de libertate al Timișoarei, același spirit care a făcut ca și peste ani, în 1989, timișorenii să se ridice din nou la luptă împotriva sistemului opresiv. De această dată cu mai mult succes.

2. [Se împlinesc 65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56/FOTO](#)

Studenții timișoreni ieșeau în stradă în 1956. Ei se revoltau împotriva comunismului și a restricțiilor tot mai mari, iar Universitatea Politehnică Timișoara ne prezintă filmul acelor evenimente.

Atunci când așteptările oamenilor sunt mereu înșelate, când societatea, deabusolată, renunță să mai protesteze, singura speranță de schimbare o pot aduce tinerii. A devenit deja un clișeu că „tinerii pot schimba lumea”. Și totuși, în momentele importante ale istoriei, greul a căzut pe spatele lor. Și de multe ori au plătit cu viața faptul că aveau idealuri, că și-au dorit o lume mai bună. Așa s-a întâmplat în '89, la Timișoara, când tinerii au plătit scump libertatea noastră, a tuturor. Atunci când nimeni nu mai avea vreo speranță, au reușit să schimbe un regim. Nu trebuie însă să-i uităm nici pe studenții timișoreni care au încercat să se opună aceluiași regim comunist, dictatorial, cu mult timp înainte.

La sfârșitul celui de-al doilea război mondial, România, ca și celelalte țări din centrul și estul Europei, au fost lăsate pradă Uniunii Sovietice, care a instalat la putere regimul de tip comunisto-bolșevic. În foarte scurt timp au fost distruse instituțiile democratice ale statului, au fost arestați și decimați reprezentanții vieții politice. O schimbare în politica U.R.S.S. are loc după moartea lui Stalin, în 1953. Pe acest fond, în statele satelit ale Moscovei se formează tot mai mult curente reformiste și apar primele mișcări anticomuniste. Toată lumea aștepta ajutor din Occident. Nu se știa însă că granițele stabilite la Ialta nu erau provizorii. Nu se știa nici că aparenta destindere promovată de URSS era numai la nivel declarativ.

În perioada 23-26 octombrie 1956, studențimea din România urmărea evoluția Revoluției din Ungaria. Timișoara era în acea perioadă plină de militari sovietici, a căror prezență, amintind de comportamentul pe care îl avuseseră în țară, stârnea repulsia populației. Deja în 26 octombrie, sesizând situația, conducerea Facultății de Mecanică a Institutului Politehnic din Timișoara a convocat, pe grupe, ședințe prin care încerca să arate studenților că dezordinile din Ungaria erau provocate de un grup de huligani și derbedei. Aceasta a produs o și mai mare revoltă în rândul studenților timișoreni. În 27 octombrie, după ce studenții au aruncat cu mălăigă pe pereții cantinei, apar primele condamnări ale regimului comunist exprimate public și se lansează ideea organizării unei mari adunări studențești pentru clarificarea situației din Ungaria, a motivelor declanșării revoluției, motive ce se regăseau și în societatea românească. A doua zi, într-o duminică seara, discuțiile din

cămine s-au extins. La ele au luat parte Aurel Baghiu, Teodor Stanca și Friedrich Barth, primii doi făcând parte din conducerea organizațiilor studențești. În 28-29 octombrie, se constituie grupul de inițiativă care să dea semnalul luptei anticomuniste, format din studenți din anii terminali ai Facultății de Mecanică de la Institutul Politehnic din Timișoara (Aurel Baghiu, Caius Muțiu, Teodor Stanca, Frederich Barth, Ladislau Nagy, Valentin Rusu, Heinrich Drobny). Acesta stabilește ca în debutul acțiunilor, în 30 octombrie, ora 14:00, să se organizeze, la Facultatea de Mecanică, o mare adunare cu studenții din întreg centrul universitar Timișoara, la care să fie invitați rectorii și reprezentanți ai puterii centrale, prezenți la Timișoara. Studenții de la Construcții și Electrotehnică urmau să vină încolonați prin centrul orașului, sperând să li se alăture și alți cetățeni, care intrau sau ieșeau de la servicii. Însă pe drum nu li s-a alăturat nimeni, deși lumea înțelegea că se petrece ceva în legătură cu revoluția maghiară.

În data de 30 octombrie, la ora 14:00, în amfiteatrul Facultății de Mecanică încep să vină studenți din toate colțurile Timișoarei. În scurt timp, sala a devenit neîncăpătoare pentru cei circa 2.000 de participanți, astfel încât adunarea se mută la cantina studențească. În prezidiul adunării au fost rectorul Rogoian, precum și ministrul muncii Petre Lupu, ministrul adjunct al învățământului, Drăgulescu, și Ilie Verdeț, secretar al C.C. al P.M.R., veniți la Timișoara pentru a calma spiritele. Ministrul Lupu i-a mințit pe studenți, promițându-le că pot vorbi liber, fără a fi sancționați. Aceasta a declanșat un val de luări de cuvânt, prin care erau cerute numeroase modificări ale modului în care pe atunci era condus statul român, în stil comunist totalitar. Memoriul întocmit de Teodor Stanca a fost completat cu toate aceste cerințe. Se cereau retragerea trupelor sovietice din țară, încheierea de acorduri comerciale cu țările occidentale, mărirea salariilor, studierea în facultăți nu doar a limbii ruse, ci și a altor limbi de circulație, libertatea cuvântului, a presei, a dreptului de asociere și de mișcare, reducerea normelor din întreprinderi și a cotelor din agricultură, oprirea exportului de uraniu în U.R.S.S. etc. În fața acestui torent de revendicări, autoritățile prezente la adunare s-au retras la ora 18. Studenții au continuat discuțiile, constituind și un comitet de inițiativă. Ședința era condusă de studentul Aurelian Păuna de la construcții, căruia i-a fost înmănat memoriul redactat de Stanca. El a fost aprobat punct cu punct, iar la ora 20:00 adunarea a luat sfârșit. Autorităților le era dat un termen de trei zile pentru a răspunde, altfel urmând să se declanșeze greva generală a studenților.

La ora 21:00, poliția, securitatea și armata au pătruns în cantină, au arestat un număr de 8 studenți (grupul de inițiativă) care au fost duși la Securitate și ulterior condamnați. Restul au fost duși într-o tabără militară la Becicherecu Mic. În 31 octombrie are loc o demonstrație de stradă în sprijinul celor arestați. Coloana formată din circa 1.000 de demonstrați a fost înconjurată de trupe de intervenție, studenții fiind îmbarcați în camioane și duși tot la Becicherecu Mic; tot atunci au avut loc altercații și între studentele din căminul de fete și soldați, mai ales când coloana de demonstrați a ajuns în dreptul lor. În perioada 1-4 noiembrie a avut loc o adevărată vânătoare de studenți, peste 3.000 fiind transportați la Becicherecu Mic, unde au fost interogați și puși să semneze o declarație prin care se desolidarizează de organizatorii demonstrațiilor, o condiție obligatorie pentru continuarea studiilor. Studenții arestați au fost anchetați și trimiși în judecată, prin rechizitoriul din 6 noiembrie 1956, în două loturi, primul de 8 persoane, iar al doilea de 23 de studenți, pedepsele fiind între 6 luni și 8 ani. Era specificată crima de uneltire contra ordinii sociale, încadrată în Decretul 199/1950 al. 1 lit. c, cu pedepse între 15 ani și condamnarea la moarte. Ulterior însă guvernul a schimbat încadrarea lor, conform indicațiilor din 13 noiembrie ale Biroului Politic al C.C. al P.M.R., în articolul 327, lit. c C.P., care prevedea pedepse între 5 și 10 ani închisoare. Un mare număr de studenți au fost exmatriculați.

Din păcate cei mai mulți dintre studenții de atunci nu mai sunt în viață, să ne povestească întregul curs al evenimentelor. Am avut însă prilejul de a discuta, cu mulți ani în urmă, cu câțiva dintre ei.

Caius Muțiu, unul dintre principalii organizatori, care a și suferit cea mai lungă perioadă de detenție (8 ani) a rememorat câteva amintiri: „La ora la care noi ne organizăm, în Ungaria încă nu interveniseră trupele rusești. Ne gândeam că dacă acolo nu au intervenit, va fi la fel și la noi. Eu știam că dacă nu se aplică principiul dominoului, voi fi arestat, mai ales că nici nu aveam origine socială sănătoasă (în familia mea foarte mulți au fost arestați). Dar eu am fost sportiv de performanță, nu mă speria pușcăria, chiar dacă nu mă așteptam la o perioadă așa de lungă. Credeam că voi primi 3-4 ani. Dar nu am regretat niciodată ceea ce am făcut și a doua oară așa face la fel”.

Teodor Stanca este un alt organizator din grupul celor 8 care au fost primii condamnați, executând 6 ani de închisoare. A fost chiar cel care a redactat memoriul cu revendicările studenților și a fost primul care a luat cuvântul la adunarea din 30 octombrie 1956. „La adunarea din 30 octombrie cineva trebuia să spargă gheața. Eu am vorbit primul. Au luat apoi cuvântul ceilalți din grupul de inițiativă, apoi tot mai mulți, zeci și zeci de studenți. Unii voiau să iasă deja în stradă, dar era seară. Am stabilit că demonstrațiile vor avea loc a doua zi, pe lumină. Au intrat însă peste noi poliția, securitatea, armata și ne-au arestat”, a povestit acesta.

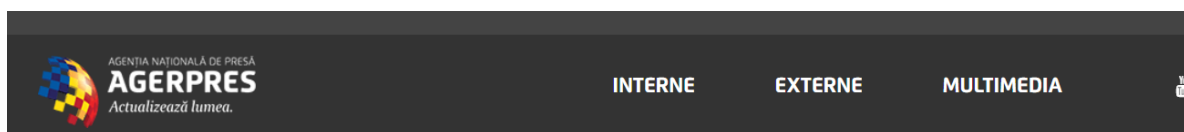
Ioan Holender, fostul director al Operei din Viena, cu cel mai lung mandat, este una dintre cele mai apreciate personalități culturale ale ultimelor decenii, unul dintre românii despre care se vorbește în toată lumea. Ioan Holender trăiește la Viena, însă nu a plecat de bunăvoie din România. L-a obligat la exil un gest curajos, făcut pe vremea studenției la Institutul Politehnic Timișoara, un discurs împotriva regimului, în ședința tensionată din anul 1956. „Când s-a deschis această supapă și a ieșit ceea ce era sub presiune. . . Nu puteam să mă abțin – negândit și nepregătit – să nu le spun și eu pe ale mele. Eu cred că mai mult instinctiv decât gândit. Că, dacă așa fi gândit-o, n-aș fi spus-o! Urmările au fost drastice: am fost un om ratat, am știut că sunt un om ratat, am devenit un om nesigur, în tot ce fac, în tot ce încerc. . . Fricos. . . Frica față de putere, față de ceea ce s-ar putea întâmpla, mi-a rămas până în ziua de astăzi. Aceste lucruri nu trec fără urmări. Aceste răni se închid, dar cicatricea rămâne. Da, știu, director de operă celebru, legendă, toate astea. Altfel, așa fi ajuns inginer la Bicăz. . . un loc favorit al tuturor. Inger am vrut să devin! Eu nu regret acum, ca să fiu sincer și serios. (. .) Actul meu revoluționar sau prerevoluționar a avut urmări bune și proaste”, spune Ioan Holender.

Aurel Baghiu, care în 1956 era student în anul V al Facultății de Mecanică, a reconstituit, într-un interviu acordat mult mai târziu, după Revoluția din 1989, atmosfera din cantina studențească: „Despre situația din Ungaria ne-au vorbit ca despre o clică de huligani și răufăcători care au spart vitrine cu scopul de a jefui, minciună repetată și în „Scânteia” din acele zile, precizându-le celor de față că noi nu suntem idioți. Am început să demolez toate argumentele lor, inclusiv cel cu menținerea unui atât de mare efectiv militar sovietic din cauza „pericolului creat de Tito”, crezând, probabil, că noi nu suntem la curent cu evenimentele politice. Adică cu faptul că „trădătorul, spionul și criminalul Tito din 1954” în 1956 era cel mai bun prieten al poporului român. În acel moment sala a început să fiarbă, studenții strigând aproape la unison: „Afară cu rușii din țară!”, „Ne-am săturat de robie”, „Vrem libertate”, „Jos mâinile de pe Ungaria!” etc. Iar când Petre Lupu a încercat să ne vorbească, studenții, mândri, l-au apostrofat: „Termină cu minciunile!”, „Tu câți bani iei pe luna, mă?”, „Tu ai văzut vreun muncitor?!”, „Tu știi ce-i aia un muncitor?!” etc. Se agitau pumni, se fluiera, se strigau cuvinte grele, așa încât, oarecum speriat, am fost nevoit să mă urc pe un scaun, încercând să-i liniștesc, arătându-i cu degetul: „I-ați auzit? Este adevărata voce a poporului”.

Ceea ce l-a determinat și pe studentul Iulian Stanciu din anul V de la Chimie să strige puternic: „Cum să simtă ei pulsul poporului când poporul este încătușat?!”. Doamne, câte nu s-au spus acolo! O adevărată radiografie a stării națiunii! Cu un curaj nebun! Dar cu multă competență. Da, da, competență, cu toate că profesorii noștri credeau că suntem străini de problemele mari ale țării și deci ușor de manipulat. Dar n-a fost așa. S-a vorbit și despre Canalul de exterminare Dunăre-Marea Neagră, despre comerțul nostru deficitar cu rușii, despre mizeria țăranilor și a muncitorilor, despre consilierii sovietici și chiar de K.G.B. Reprezentanții securității, cred, s-au luat de păr ascultându-ne. Căci cei ai partidului și guvernului, ai Institutului au înmărmurit, pur și simplu, promițând totuși că până în 2 noiembrie ne vor comunica concluziile autorităților locale privind revendicările noastre”.

A fost o pagină de istorie pe care nu o putem trece cu vederea. Viața ulterioară a tuturor participanților s-a raportat la evenimentele din 1956, care i-au marcat. Și poate că episodul din 1956 a fost determinat de acel spirit de libertate al Timișoarei, același spirit care a făcut ca și peste ani, în 1989, timișorenii să se ridice din nou la luptă împotriva sistemului opresiv. De această dată cu mai mult succes.

3. [Universitatea Politehnica din Timișoara marchează 65 de ani de la revolta studenților din 1956](#)

Județul Teleorman; COD GALBEN: 02-11-2021 între 05:00 și 11:00 se va semnala intensificări ale vântului care vor depăși local 55 - 65 km/h în J

[Home](#) / [Educatie-Stiinta](#) / [Universitatea Politehnica din Timișoara marchează 65 de ani de la revolta studenților din 1956](#)

Universitatea Politehnica din Timișoara (UPT) marchează în aceste zile împlinirea a 65 de ani de la revolta studenților din 1956, când s-a constituit un grup de inițiativă ce avea să dea semnalul luptei anticomuniste, iar unii dintre tineri aveau să fie arestați pentru că au condamnat prezența sovietică în țară.

Grupul de inițiativă era format din studenți din anii terminali ai Facultății de Mecanică de la Institutul Politehnic din Timișoara - Aurel Baghiu, Caius Muțiu, Teodor Stanca, Frederich Barth, Ladislau Nagy, Valentin Rusu, Heinrich Drobny - și stabilea ca în debutul acțiunilor, pe 30 octombrie la ora 14,00, să se organizeze la Facultatea de Mecanică o mare adunare cu studenții din întreg centrul universitar Timișoara, la care să fie invitați rectorii și reprezentanți ai puterii centrale.

Fostul deputat țărănist de Timiș, inginerul Teodor Stanca, primul dintre studenții care a luat cuvântul în fața a peste 2.000 de participanți în 30 octombrie 1956, prezenta, într-o declarație pentru AGERPRES, starea de spirit de la acel moment.

"Noi eram generația anului 1956, eram 'copiii părinților noștri', părinți care, părăsind tranșeele celui de-al Doilea Război Mondial, întorcându-se acasă au găsit o țară ocupată de o forță străină (...), care au fost deposedați de agoniseala lor și a înaintașilor, care erau obligați să plătească cote aberante, după care nu mai rămâneau cu aproape nimic din ce să-și întrețină familia. Părinți care erau considerați dușmani ai regimului comunist și care au fost obligați să ia drumul codrilor

pentru a se apăra și pentru a construi grupuri de rezistență armată, părinți cu care comuniștii au umplut închisorile și lagărele de exterminare de pe tot cuprinsul țării", a precizat Teodor Stanca.

Pe 30 octombrie 1956, poliția, securitatea și armata au pătruns în cantină și au arestat opt studenți din grupul de inițiativă, ei fiind duși la Securitate și ulterior condamnați. Restul au fost duși într-o tabără militară la Becicherecu Mic. În 31 octombrie avea loc o demonstrație de stradă în sprijinul celor arestați. Coloana formată din circa 1.000 de demonstranți a fost înconjurată de trupe de intervenție, studenții au fost imbarcați în camioane și duși tot la Becicherecu Mic, arată un comunicat al UPT transmis, vineri, AGERPRES.

Studenții arestați au fost anchetați și trimiși în judecată, prin rechizitoriul din 6 noiembrie 1956, în două loturi, pedepsele fiind între șase luni și opt ani. Era specificată "crima de uneltire contra ordinii sociale", cu pedepse între 15 ani și condamnarea la moarte. Ulterior, guvernul a schimbat încadrarea lor, la pedepse între 5 și 10 ani. Un mare număr de studenți au fost exmatriculați. Mulți dintre ei nu mai sunt acum în viață.

Caius Muțiu, fost consilier local, unul dintre principalii organizatori, a primit cea mai lungă perioadă de detenție (opt ani) și își amintește: "La ora la care noi ne organizam, în Ungaria încă nu interveniseră trupele rusești. Ne gândeam că dacă acolo nu au intervenit, va fi la fel și la noi. Eu știam că dacă nu se aplică principiul dominoului, voi fi arestat, mai ales că nici nu aveam origine socială sănătoasă, în familia mea foarte mulți au fost arestați. Credeam că voi primi trei-patru ani. Dar nu am regretat niciodată ceea ce am făcut".

Ioan Holender, fost director al Operei din Viena, s-a stabilit în Austria după ce, ca student al Politehnicii din Timișoara, a avut un discurs împotriva regimului în acele zile.

"Nu puteam să mă abțin - negândit și nepregătit - să nu le spun și eu pe ale mele. (...). Urmările au fost drastice: am fost un om ratat, am știut că sunt un om ratat, am devenit un om nesigur în tot ce fac, în tot ce încerc. Fricos... Frica față de putere, față de ceea ce s-ar putea întâmpla, mi-a rămas până în ziua de astăzi. Aceste lucruri nu trec fără urmări. Aceste răni se închid, dar cicatricea rămâne. Da, știu, director de operă celebru, legendă, toate astea. Altfel, aș fi ajuns inginer la Bicăz, un loc favorit al tuturor. Inger am vrut să devin. Eu nu regret acum, ca să fiu sincer și serios. (...) Actul meu revoluționar sau pre-revoluționar a avut urmări bune și proaste", spune Ioan Holender, citat în comunicatul UPT.

Aurel Baghiu își amintește că, după discursuri mincinoase ale conducerii țării, studenții timișoreni strigau aproape la unison "Afară cu rușii din țară!", "Ne-am săturat de robie, "Vrem libertate", "Jos mâinile de pe Ungaria!".

"A fost o pagină de istorie pe care nu o putem trece cu vederea. Viața ulterioară a tuturor participanților s-a raportat la evenimentele din 1956, care i-au marcat. Și poate că episodul din 1956 a fost determinat de acel spirit de libertate la Timișoara, același spirit care a făcut ca și peste ani, în 1989, timișorenii să se ridice din nou la luptă împotriva sistemului opresiv, de această dată, cu succes", se menționează în comunicatul UPT. AGERPRES/(AS - autor: Otilia Halunga, editor: George Onea, editor online: Gabriela Badea)

4. [65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56. Doi dintre eroi: Ioan Holender și Teodor Stanca](#)

Ziare.Com

Actualitate

Business

Sport

Life Show

Timișoara > Business > stiri Business

Editeaza

65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56. Doi dintre eroi: Ioan Holender și Teodor Stanca

Atunci când așteptările oamenilor sunt mereu înșelate, când societatea, debusolată, renunță să mai protesteze, singura speranță de schimbare o pot aduce tinerii. A devenit deja un clișeu că „tinerii pot schimba lumea”. Și totuși, în momentele importante ale istoriei, greul a căzut pe spatele lor. Și de multe ori au plătit cu viața faptul că aveau idealuri, că și-au dorit o lume mai bună. Așa s-a întâmplat în '89, la Timișoara, când tinerii au plătit scump libertatea noastră, a tuturor. Atunci ...citeste toata stirea

5. [65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56. Doi dintre eroi: Ioan Holender și Teodor Stanca](#)

ACTUALITATE

EVENIMENT

ECONOMIC

EDITORIAL

POLITICĂ

ADMINISTRAȚIE

Acasă > Actualitate > 65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56. Doi...

ACTUALITATE

PROMO

65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56. Doi dintre eroi: Ioan Holender și Teodor Stanca

Atunci când așteptările oamenilor sunt mereu înșelate, când societatea, debusolată, renunță să mai protesteze, singura speranță de schimbare o pot aduce tinerii. A devenit deja un clișeu că „tinerii pot schimba lumea”. Și totuși, în momentele importante ale istoriei, greul a căzut pe spatele lor. Și de multe ori au plătit cu viața faptul că aveau idealuri, că și-au dorit o lume mai bună. Așa s-a întâmplat în '89, la Timișoara, când tinerii au plătit scump libertatea noastră, a tuturor. Atunci

când nimeni nu mai avea vreo speranță, au reușit să schimbe un regim. Nu trebuie însă să-i uităm nici pe studenții timișoreni care au încercat să se opună aceleiași regim comunist, dictatorial, cu mult timp înainte.

La sfârșitul celui de-al doilea război mondial, România, ca și celelalte țări din centrul și estul Europei, au fost lăsate pradă Uniunii Sovietice, care a instalat la putere regimul de tip comunisto-bolșevic. În foarte scurt timp au fost distruse instituțiile democratice ale statului, au fost arestați și decimați reprezentanții vieții politice. O schimbare în politica U.R.S.S. are loc după moartea lui Stalin, în 1953. Pe acest fond, în statele satelit ale Moscovei se formează tot mai mult curente reformiste și apar primele mișcări anticomuniste. Toată lumea aștepta ajutor din Occident. Nu se știa însă că granițele stabilite la lalta nu erau provizorii. Nu se știa nici că aparenta destindere promovată de URSS era numai la nivel declarativ.

În perioada 23-26 octombrie 1956, studențimea din România urmărea evoluția Revoluției din Ungaria. Timișoara era în acea perioadă plină de militari sovietici, a căror prezență, amintind de comportamentul pe care îl avuseseră în țară, stârnea repulsia populației. Deja în 26 octombrie, sesizând situația, conducerea Facultății de Mecanică a Institutului Politehnic din Timișoara a convocat, pe grupe, ședințe prin care încerca să arate studenților că dezordinile din Ungaria erau provocate de un grup de huligani și derbedei. Aceasta a produs o și mai mare revoltă în rândul studenților timișoreni. În 27 octombrie, după ce studenții au aruncat cu mălăigă pe pereții cantinei, apar primele condamnări ale regimului comunist exprimate public și se lansează ideea organizării unei mari adunări studențești pentru clarificarea situației din Ungaria, a motivelor declanșării revoluției, motive ce se regăseau și în societatea românească. A doua zi, într-o duminică seara, discuțiile din cămine s-au extins. La ele au luat parte Aurel Baghiu, Teodor Stanca și Friedrich Barth, primii doi făcând parte din conducerea organizațiilor studențești. În 28-29 octombrie, se constituie grupul de inițiativă care să dea semnalul luptei anticomuniste, format din studenți din anii terminali ai Facultății de Mecanică de la Institutul Politehnic din Timișoara (Aurel Baghiu, Caius Muțiu, Teodor Stanca, Frederich Barth, Ladislau Nagy, Valentin Rusu, Heinrich Drobny). Acesta stabilește ca în debutul acțiunilor, în 30 octombrie, ora 14:00, să se organizeze, la Facultatea de Mecanică, o mare adunare cu studenții din întreg centrul universitar Timișoara, la care să fie invitați rectorii și reprezentanți ai puterii centrale, prezenți la Timișoara. Studenții de la Construcții și Electrotehnică urmau să vină încolonați prin centrul orașului, sperând să li se alăture și alți cetățeni, care intrau sau ieșeau de la servicii. Însă pe drum nu li s-a alăturat nimeni, deși lumea înțelegea că se petrece ceva în legătură cu revoluția maghiară.

În data de 30 octombrie, la ora 14:00, în amfiteatrul Facultății de Mecanică încep să vină studenți din toate colțurile Timișoarei. În scurt timp, sala a devenit neîncăpătoare pentru cei circa 2.000 de participanți, astfel încât adunarea se mută la cantina studențească. În prezidiul adunării au fost rectorul Rogoian, precum și ministrul muncii Petre Lupu, ministrul adjunct al învățământului, Drăgulescu, și Ilie Verdeț, secretar al C.C. al P.M.R., veniți la Timișoara pentru a calma spiritele. Ministrul Lupu i-a mințit pe studenți, promițându-le că pot vorbi liber, fără a fi sancționați. Aceasta a declanșat un val de luări de cuvânt, prin care erau cerute numeroase modificări ale modului în care pe atunci era condus statul român, în stil comunist totalitar. Memoriul întocmit de Teodor Stanca a fost completat cu toate aceste cerințe. Se cereau retragerea trupelor sovietice din țară, încheierea de acorduri comerciale cu țările occidentale, mărirea salariilor, studierea în facultăți nu doar a limbii ruse, ci și a altor limbi de circulație, libertatea cuvântului, a presei, a dreptului de asociere și de mișcare, reducerea normelor din întreprinderi și a cotelor din agricultură, oprirea exportului de uraniu în U.R.S.S. etc. În fața acestui torent de revendicări, autoritățile prezente la adunare s-au retras la ora 18. Studenții au continuat discuțiile, constituind și un comitet de inițiativă. Ședința era condusă de studentul Aurelian Păuna de la construcții, căruia i-a fost înmănat memoriul

redactat de Stanca. El a fost aprobat punct cu punct, iar la ora 20:00 adunarea a luat sfârșit. Autorităților le era dat un termen de trei zile pentru a răspunde, altfel urmând să se declanșeze greva generală a studenților.

La ora 21:00, poliția, securitatea și armata au pătruns în cantină, au arestat un număr de 8 studenți (grupul de inițiativă) care au fost duși la Securitate și ulterior condamnați. Restul au fost duși într-o tabără militară la Becicherecu Mic. În 31 octombrie are loc o demonstrație de stradă în sprijinul celor arestați. Coloana formată din circa 1.000 de demonstranți a fost înconjurată de trupe de intervenție, studenții fiind îmbarcați în camioane și duși tot la Becicherecu Mic; tot atunci au avut loc altercații și între studentele din căminul de fete și soldați, mai ales când coloana de demonstranți a ajuns în dreptul lor. În perioada 1-4 noiembrie a avut loc o adevărată vânătoare de studenți, peste 3.000 fiind transportați la Becicherecu Mic, unde au fost interogați și puși să semneze o declarație prin care se desolidarizează de organizatorii demonstrațiilor, o condiție obligatorie pentru continuarea studiilor. Studenții arestați au fost anchetați și trimiși în judecată, prin rechizitoriul din 6 noiembrie 1956, în două loturi, primul de 8 persoane, iar al doilea de 23 de studenți, pedepsele fiind între 6 luni și 8 ani. Era specificată crima de uneltire contra ordinii sociale, încadrată în Decretul 199/1950 al. 1 lit. c, cu pedepse între 15 ani și condamnarea la moarte. Ulterior însă guvernul a schimbat încadrarea lor, conform indicațiilor din 13 noiembrie ale Biroului Politic al C.C. al P.M.R., în articolul 327, lit. c C.P., care prevedea pedepse între 5 și 10 ani închisoare. Un mare număr de studenți au fost exmatriculați.

Din păcate cei mai mulți dintre studenții de atunci nu mai sunt în viață, să ne povestească întregul curs al evenimentelor. Am avut însă prilejul de a discuta, cu mulți ani în urmă, cu câțiva dintre ei.

Caius Muțiu, unul dintre principalii organizatori, care a și suferit cea mai lungă perioadă de detenție (8 ani) a rememorat câteva amintiri: „La ora la care noi ne organizăm, în Ungaria încă nu interveniseră trupele rusești. Ne gândeam că dacă acolo nu au intervenit, va fi la fel și la noi. Eu știam că dacă nu se aplică principiul dominoului, voi fi arestat, mai ales că nici nu aveam origine socială sănătoasă (în familia mea foarte mulți au fost arestați). Dar eu am fost sportiv de performanță, nu mă speria pușcăriă, chiar dacă nu mă așteptam la o perioadă așa de lungă. Credeam că voi primi 3-4 ani. Dar nu am regretat niciodată ceea ce am făcut și a doua oară aș face la fel”.

Teodor Stanca este un alt organizator din grupul celor 8 care au fost primii condamnați, executând 6 ani de închisoare. A fost chiar cel care a redactat memoriul cu revendicările studenților și a fost primul care a luat cuvântul la adunarea din 30 octombrie 1956. „La adunarea din 30 octombrie cineva trebuia să spargă gheața. Eu am vorbit primul. Au luat apoi cuvântul ceilalți din grupul de inițiativă, apoi tot mai mulți, zeci și zeci de studenți. Unii voiau să iasă deja în stradă, dar era seară. Am stabilit că demonstrațiile vor avea loc a doua zi, pe lumină. Au intrat însă peste noi poliția, securitatea, armata și ne-au arestat”, a povestit acesta.

Ioan Holender, fostul director al Operei din Viena, cu cel mai lung mandat, este una dintre cele mai apreciate personalități culturale ale ultimelor decenii, unul dintre românii despre care se vorbește în toată lumea. Ioan Holender trăiește la Viena, însă nu a plecat de bunăvoie din România. L-a obligat la exil un gest curajos, făcut pe vremea studenției la Institutul Politehnic Timișoara, un discurs împotriva regimului, în ședința tensionată din anul 1956. „Când s-a deschis această supapă și a ieșit ceea ce era sub presiune. . . Nu puteam să mă abțin – negândit și nepregătit – să nu le spun și eu pe ale mele. Eu cred că mai mult instinctiv decât gândit. Că, dacă aș fi gândit-o, n-aș fi spus-o! Urmările au fost drastice: am fost un om

ratat, am știut că sunt un om ratat, am devenit un om nesigur, în tot ce fac, în tot ce încerc... Fricos... Frica față de putere, față de ceea ce s-ar putea întâmpla, mi-a rămas până în ziua de astăzi. Aceste lucruri nu trec fără urmări. Aceste răni se închid, dar cicatricea rămâne. Da, știu, director de operă celebru, legendă, toate astea. Altfel, aș fi ajuns inginer la Bicz... un loc favorit al tuturor. Inginer am vrut să devin! Eu nu regret acum, ca să fiu sincer și serios. (...) Actul meu revoluționar sau prerevoluționar a avut urmări bune și proaste”, spune Ioan Holender.

Aurel Baghiu, care în 1956 era student în anul V al Facultății de Mecanică, a reconstituit, într-un interviu acordat mult mai târziu, după Revoluția din 1989, atmosfera din cantina studențească: „Despre situația din Ungaria ne-au vorbit ca despre o clică de huligani și răufăcători care au spart vitrine cu scopul de a jefui, minciună repetată și în „Scânteia” din acele zile, precizându-le celor de față că noi nu suntem idioți. Am început să demolez toate argumentele lor, inclusiv cel cu menținerea unui atât de mare efectiv militar sovietic din cauza „pericolului creat de Tito”, crezând, probabil, că noi nu suntem la curent cu evenimentele politice. Adică cu faptul că „trădătorul, spionul și criminalul Tito din 1954” în 1956 era cel mai bun prieten al poporului român. În acel moment sala a început să fiarbă, studenții strigând aproape la unison: „Afară cu rușii din țară!”, „Ne-am săturat de robie”, „Vrem libertate”, „Jos mâinile de pe Ungaria!” etc. Iar când Petre Lupu a încercat să ne vorbească, studenții, mâniași, l-au apostrofat: „Termină cu minciunile!”, „Tu câți bani iei pe luna, mă?”, „Tu ai văzut vreun muncitor?!”, „Tu știi ce-i aia un muncitor?!” etc. Se agitau pumni, se fluiera, se strigau cuvinte grele, așa încât, oarecum speriat, am fost nevoit să mă urc pe un scaun, încercând să-i liniștesc, arătându-i cu degetul: „I-ați auzit? Este adevărata voce a poporului”. Ceea ce l-a determinat și pe studentul Iulian Stanciu din anul V de la Chimie să strige puternic: „Cum să simtă ei pulsul poporului când poporul este încătușat?!”. Doamne, câte nu s-au spus acolo! O adevărată radiografie a stării națiunii! Cu un curaj nebun! Dar cu multă competență. Da, da, competență, cu toate că profesorii noștri credeau că suntem străini de problemele mari ale țării și deci ușor de manipulat. Dar n-a fost așa. S-a vorbit și despre Canalul de exterminare Dunăre-Marea Neagră, despre comerțul nostru deficitar cu rușii, despre mizeria țăranilor și a muncitorilor, despre consilierii sovietici și chiar de K.G.B. Reprezentanții securității, cred, s-au luat de păr ascultându-ne. Căci cei ai partidului și guvernului, ai Institutului au înmărmurit, pur și simplu, promițând totuși că până în 2 noiembrie ne vor comunica concluziile autorităților locale privind revendicările noastre”.

A fost o pagină de istorie pe care nu o putem trece cu vederea. Viața ulterioară a tuturor participanților s-a raportat la evenimentele din 1956, care i-au marcat. Și poate că episodul din 1956 a fost determinat de acel spirit de libertate al Timișoarei, același spirit care a făcut ca și peste ani, în 1989, timișorenii să se ridice din nou la luptă împotriva sistemului opresiv. De această dată cu mai mult succes.

6. [65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56. Doi dintre eroi: Ioan Holender și Teodor Stanca](#)

Ce ziar doriți ?
Ziar.com

ZIARE | STIRI | TV 2 noiembrie 2021

Ziua de Vest [28/10/2021] **65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56. Doi dintre eroi: Ioan Holender și Teodor Stanca**

65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56. Doi dintre eroi: Ioan Holender și Teodor Stanca

Atunci când așteptările oamenilor sunt mereu înșelate, când societatea, debusolată, renunță să mai protesteze, singura speranță de schimbare o pot aduce tinerii. A devenit deja un clișeu că „tinerii pot schimba lumea”. Și totuși, în momentele importante ale istoriei, greul a căzut pe spatele lor. Și de multe (...)

7. [65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56](#)

PRIMA PAGINĂ EVENIMENT SOCIAL ADMINISTRAȚIE POLITICĂ CULTURĂ SPORT UTILE ANUNȚURI CONTACT

revolta studenților din Timișoara

Atunci când așteptările oamenilor sunt mereu înșelate, când societatea, debusolată, renunță să mai protesteze, singura speranță de schimbare o pot aduce tinerii. A devenit deja un clișeu că „tinerii pot schimba lumea”. Și totuși, în momentele importante ale istoriei, greul a căzut pe spatele lor. Și de multe ori au plătit cu viața faptul că aveau idealuri, că și-au dorit o lume mai bună. Așa s-a întâmplat în '89, la Timișoara, când tinerii au plătit scump libertatea noastră, a tuturor. Atunci când nimeni nu mai avea vreo speranță, au reușit să schimbe un regim. Nu trebuie însă să-i uităm nici pe studenții timișoreni care au încercat să se opună aceluiași regim comunist, dictatorial, cu mult timp înainte.

La sfârșitul celui de-al doilea război mondial, România, ca și celelalte țări din centrul și estul Europei, au fost lăsate pradă Uniunii Sovietice, care a instalat la putere regimul de tip comunisto-bolșevic. În foarte scurt timp au fost distruse instituțiile democratice ale statului, au fost arestați și decimați reprezentanții vieții politice. O schimbare în politica U.R.S.S. are loc după moartea lui Stalin, în 1953. Pe acest fond, în statele satelit ale Moscovei se formează tot mai mult curente reformiste și apar primele mișcări anticomuniste. Toată lumea aștepta ajutor din Occident. Nu se știa însă că granițele stabilite la Ialta nu erau provizorii. Nu se știa nici că aparenta destindere promovată de URSS era numai la nivel declarativ.

În perioada 23-26 octombrie 1956, studențimea din România urmărea evoluția Revoluției din Ungaria. Timișoara era în acea perioadă plină de militari sovietici, a căror prezență, amintind de comportamentul pe care îl avuseseră în țară, stârnea repulsia populației. Deja în 26 octombrie, sesizând situația, conducerea Facultății de Mecanică a Institutului Politehnic din Timișoara a convocat, pe grupe, ședințe prin care încerca să arate studenților că dezordinile din Ungaria erau provocate de un grup de huligani și derbedei. Aceasta a produs o și mai mare revoltă în rândul studenților timișoreni. În 27 octombrie, după ce studenții au aruncat cu mălăigă pe pereții cantinei, apar primele condamnări ale regimului comunist exprimate public și se lansează ideea organizării unei mari adunări studențești pentru clarificarea situației din Ungaria, a motivelor declanșării revoluției, motive ce se regăseau și în societatea românească. A doua zi, într-o duminică seara, discuțiile din cămine s-au extins. La ele au luat parte Aurel Baghiu, Teodor Stanca și Friedrich Barth, primii doi făcând parte din conducerea organizațiilor studențești. În 28-29 octombrie, se constituie grupul de inițiativă care să dea semnalul luptei anticomuniste, format din studenți din anii terminali ai Facultății de Mecanică de la Institutul Politehnic din Timișoara (Aurel Baghiu, Caius Muțiu, Teodor Stanca, Frederich Barth, Ladislau Nagy, Valentin Rusu, Heinrich Drobny). Acesta stabilește ca în debutul acțiunilor, în 30 octombrie, ora 14:00, să se organizeze, la Facultatea de Mecanică, o mare adunare cu studenții din întreg centrul universitar Timișoara, la care să fie invitați rectorii și reprezentanți ai puterii centrale, prezenți la Timișoara. Studenții de la Construcții și Electrotehnică urmau să vină încolonați prin centrul orașului, sperând să li se alăture și alți cetățeni, care intrau sau ieșeau de la servicii. Însă pe drum nu li s-a alăturat nimeni, deși lumea înțelegea că se petrece ceva în legătură cu revoluția maghiară.

În data de 30 octombrie, la ora 14:00, în amfiteatrul Facultății de Mecanică încep să vină studenți din toate colțurile Timișoarei. În scurt timp, sala a devenit neîncăpătoare pentru cei circa 2.000 de participanți, astfel încât adunarea se mută la cantina studențească. În prezidiul adunării au fost rectorul Rogoian, precum și ministrul muncii Petre Lupu, ministrul adjunct al învățământului, Drăgulescu, și Ilie Verdeț, secretar al C.C. al P.M.R., veniți la Timișoara pentru a calma spiritele. Ministrul Lupu i-a mințit pe studenți, promițându-le că pot vorbi liber, fără a fi sancționați. Aceasta a declanșat un val de luări de cuvânt, prin care erau cerute numeroase modificări ale modului în care pe atunci era condus statul român, în stil comunist totalitar. Memoriul întocmit de Teodor Stanca a fost completat cu toate aceste cerințe. Se cereau retragerea trupelor sovietice din țară, încheierea de acorduri comerciale cu țările occidentale, mărirea salariilor, studierea în facultăți nu doar a limbii ruse, ci și a altor limbi de circulație, libertatea cuvântului, a presei, a dreptului de asociere și de mișcare, reducerea normelor din întreprinderi și a cotelor din agricultură, oprirea exportului de uraniu în U.R.S.S. etc. În fața acestui torent de revendicări, autoritățile prezente la adunare s-au retras la ora 18. Studenții au continuat discuțiile, constituind și un comitet de inițiativă. Ședința era condusă de studentul Aurelian Păuna de la construcții, căruia i-a fost înmănat memoriul redactat de Stanca. El a fost aprobat punct cu punct, iar la ora 20:00 adunarea a luat sfârșit. Autorităților le era dat un termen de trei zile pentru a răspunde, altfel urmând să se declanșeze greva generală a studenților.

La ora 21:00, poliția, securitatea și armata au pătruns în cantină, au arestat un număr de 8 studenți (grupul de inițiativă) care au fost duși la Securitate și ulterior condamnați. Restul au fost duși într-o tabără militară la Becicherecu Mic. În 31 octombrie are loc o demonstrație de stradă în sprijinul celor arestați. Coloana formată din circa 1.000 de demonstranți a fost înconjurată de trupe de intervenție, studenții fiind îmbarcați în camioane și duși tot la Becicherecu Mic; tot atunci au avut loc altercații și între studentele din căminul de fete și soldați, mai ales când coloana de demonstranți a ajuns în dreptul lor. În perioada 1-4 noiembrie a avut loc o adevărată vânătoare de studenți, peste 3.000 fiind transportați la Becicherecu Mic, unde au fost interogați și puși să semneze o declarație prin care se desolidarizează de organizatorii demonstrațiilor, o

condiție obligatorie pentru continuarea studiilor. Studenții arestați au fost anchetați și trimiși în judecată, prin rechizitoriul din 6 noiembrie 1956, în două loturi, primul de 8 persoane, iar al doilea de 23 de studenți, pedepsele fiind între 6 luni și 8 ani. Era specificată crima de uneltire contra ordinii sociale, încadrată în Decretul 199/1950 al. 1 lit. c, cu pedepse între 15 ani și condamnarea la moarte. Ulterior însă guvernul a schimbat încadrarea lor, conform indicațiilor din 13 noiembrie ale Biroului Politic al C.C. al P.M.R., în articolul 327, lit. c C.P., care prevedea pedepse între 5 și 10 ani închisoare. Un mare număr de studenți au fost exmatriculați.

Din păcate cei mai mulți dintre studenții de atunci nu mai sunt în viață, să ne povestească întregul curs al evenimentelor. Am avut însă prilejul de a discuta, cu mulți ani în urmă, cu câțiva dintre ei.

Caius Muțiu, unul dintre principalii organizatori, care a și suferit cea mai lungă perioadă de detenție (8 ani) a rememorat câteva amintiri: „La ora la care noi ne organizăm, în Ungaria încă nu interveniseră trupele rusești. Ne gândeam că dacă acolo nu au intervenit, va fi la fel și la noi. Eu știam că dacă nu se aplică principiul dominoului, voi fi arestat, mai ales că nici nu aveam origine socială sănătoasă (în familia mea foarte mulți au fost arestați). Dar eu am fost sportiv de performanță, nu mă speria pușcări, chiar dacă nu mă așteptam la o perioadă așa de lungă. Credeam că voi primi 3-4 ani. Dar nu am regretat niciodată ceea ce am făcut și a doua oară aș face la fel”.

Teodor Stanca este un alt organizator din grupul celor 8 care au fost primii condamnați, executând 6 ani de închisoare. A fost chiar cel care a redactat memoriul cu revendicările studenților și a fost primul care a luat cuvântul la adunarea din 30 octombrie 1956. „La adunarea din 30 octombrie cineva trebuia să spargă gheața. Eu am vorbit primul. Au luat apoi cuvântul ceilalți din grupul de inițiativă, apoi tot mai mulți, zeci și zeci de studenți. Unii voiau să iasă deja în stradă, dar era seară. Am stabilit că demonstrațiile vor avea loc a doua zi, pe lumină. Au intrat însă peste noi poliția, securitatea, armata și ne-au arestat”, a povestit acesta.

Ioan Holender, fostul director al Operei din Viena, cu cel mai lung mandat, este una dintre cele mai apreciate personalități culturale ale ultimelor decenii, unul dintre românii despre care se vorbește în toată lumea. Ioan Holender trăiește la Viena, însă nu a plecat de bunăvoie din România. L-a obligat la exil un gest curajos, făcut pe vremea studenției la Institutul Politehnic Timișoara, un discurs împotriva regimului, în ședința tensionată din anul 1956. „Când s-a deschis această supapă și a ieșit ceea ce era sub presiune. . . Nu puteam să mă abțin – negândit și nepregătit – să nu le spun și eu pe ale mele. Eu cred că mai mult instinctiv decât gândit. Că, dacă aș fi gândit-o, n-aș fi spus-o! Urmările au fost drastice: am fost un om ratat, am știut că sunt un om ratat, am devenit un om nesigur, în tot ce fac, în tot ce încerc. . . Fricos. . . Frica față de putere, față de ceea ce s-ar putea întâmpla, mi-a rămas până în ziua de astăzi. Aceste lucruri nu trec fără urmări. Aceste răni se închid, dar cicatricea rămâne. Da, știu, director de operă celebru, legendă, toate astea. Altfel, aș fi ajuns inginer la Bicăz. . . un loc favorit al tuturor. Inginer am vrut să devin! Eu nu regret acum, ca să fiu sincer și serios. (. . .) Actul meu revoluționar sau prerevoluționar a avut urmări bune și proaste”, spune Ioan Holender.

Aurel Baghiu, care în 1956 era student în anul V al Facultății de Mecanică, a reconstituit, într-un interviu acordat mult mai târziu, după Revoluția din 1989, atmosfera din cantina studențească: „Despre situația din Ungaria ne-au vorbit ca despre o clică de huligani și răufăcători care au spart vitrine cu scopul de a jefui, minciună repetată și în „Scânțea” din acele zile, precizându-le celor de față că noi nu suntem idioți. Am început să demolez toate argumentele lor, inclusiv cel cu menținerea

unui atât de mare efectiv militar sovietic din cauza „pericolului creat de Tito”, crezând, probabil, că noi nu suntem la curent cu evenimentele politice. Adică cu faptul că „trădătorul, spionul și criminalul Tito din 1954” în 1956 era cel mai bun prieten al poporului român. În acel moment sala a început să fiarbă, studenții strigând aproape la unison: „Afară cu rușii din țară!”, „Ne-am săturat de robie”, „Vrem libertate”, „Jos mâinile de pe Ungaria!” etc. Iar când Petre Lupu a încercat să ne vorbească, studenții, mânioși, l-au apostrofat: „Termină cu minciunile!”, „Tu câți bani iei pe luna, mă?”, „Tu ai văzut vreun muncitor?!”, „Tu știi ce-i aia un muncitor?!” etc. Se agitau pumni, se fluiera, se strigau cuvinte grele, așa încât, oarecum speriat, am fost nevoit să mă urc pe un scaun, încercând să-i liniștesc, arătându-i cu degetul: „I-ați auzit? Este adevărata voce a poporului”. Ceea ce l-a determinat și pe studentul Iulian Stanciu din anul V de la Chimie să strige puternic: „Cum să simtă ei pulsul poporului când poporul este încătușat?!”. Doamne, câte nu s-au spus acolo! O adevărată radiografie a stării națiunii! Cu un curaj nebun! Dar cu multă competență. Da, da, competență, cu toate că profesorii noștri credeau că suntem străini de problemele mari ale țării și deci ușor de manipulat. Dar n-a fost așa. S-a vorbit și despre Canalul de exterminare Dunăre-Marea Neagră, despre comerțul nostru deficitar cu rușii, despre mizeria țăranilor și a muncitorilor, despre consilierii sovietici și chiar de K.G.B. Reprezentanții securității, cred, s-au luat de păr ascultându-ne. Căci cei ai partidului și guvernului, ai Institutului au înmărmurit, pur și simplu, promițând totuși că până în 2 noiembrie ne vor comunica concluziile autorităților locale privind revendicările noastre”.

A fost o pagină de istorie pe care nu o putem trece cu vederea. Viața ulterioară a tuturor participanților s-a raportat la evenimentele din 1956, care i-au marcat. Și poate că episodul din 1956 a fost determinat de acel spirit de libertate al Timișoarei, același spirit care a făcut ca și peste ani, în 1989, timișorenii să se ridice din nou la luptă împotriva sistemului opresiv. De această dată cu mai mult succes.

8. [Timișoara - Universitatea Politehnică marchează 65 de ani de la revolta studenților din 1956](#)

Imi place 11 Distribu Tweet

Timișoara - Universitatea Politehnică marchează 65 de ani de la revolta studenților din 1956

Universitatea Politehnică din Timișoara (UPT) marchează în aceste zile împlinirea a 65 de ani de la revolta studenților din 1956, când s-a constituit un grup de inițiativă ce avea să dea semnalul luptei anticomuniste, iar unii dintre tineri aveau să fie arestați pentru că au condamnat prezența sovietică în țară.

Grupul de inițiativă era format din studenți din anii terminali ai Facultății de Mecanică de la Institutul Politehnic din Timișoara - Aurel Baghiu, Caius Muțiu, Teodor Stanca, Frederich Barth, Ladislau Nagy, Valentin Rusu, Heinrich Drobny - și stabilea ca în debutul acțiunilor, pe 30 octombrie la ora 14,00, să se organizeze la Facultatea de Mecanică o mare adunare cu studenții din întreg centrul universitar Timișoara, la care să fie invitați rectorii și reprezentanți ai puterii centrale.

Fostul deputat țărănist de Timiș, inginerul Teodor Stanca, primul dintre studenții care a luat cuvântul în fața a peste 2.000 de participanți în 30 octombrie 1956, prezenta, într-o declarație pentru AGERPRES, starea de spirit de la acel moment.

"Noi eram generația anului 1956, eram 'copiii părinților noștri', părinți care, părăsind tranșeele celui de-al Doilea Război Mondial, întorcându-se acasă au găsit o țară ocupată de o forță străină (...), care au fost deposedați de agoniseala lor și a înaintașilor, care erau obligați să plătească cote aberante, după care nu mai rămăneau cu aproape nimic din ce să-și întrețină familia. Părinți care erau considerați dușmani ai regimului comunist și care au fost obligați să ia drumul codrilor pentru a se apăra și pentru a construi grupuri de rezistență armată, părinți cu care comuniștii au umplut închisorile și lagărele de exterminare de pe tot cuprinsul țării", a precizat Teodor Stanca.

Pe 30 octombrie 1956, poliția, securitatea și armata au pătruns în cantină și au arestat opt studenți din grupul de inițiativă, ei fiind duși la Securitate și ulterior condamnați. Restul au fost duși într-o tabără militară la Becicherecu Mic. În 31 octombrie avea loc o demonstrație de stradă în sprijinul celor arestați. Coloana formată din circa 1.000 de demonstranți a fost înconjurată de trupe de intervenție, studenții au fost îmbarcați în camioane și duși tot la Becicherecu Mic, arată un comunicat al UPT transmis, vineri, AGERPRES.

Studenții arestați au fost anchetați și trimiși în judecată, prin rechizitoriul din 6 noiembrie 1956, în două loturi, pedepsele fiind între șase luni și opt ani. Era specificată "crima de uneltire contra ordinii sociale", cu pedepse între 15 ani și condamnarea la moarte. Ulterior, guvernul a schimbat încadrarea lor, la pedepse între 5 și 10 ani. Un mare număr de studenți au fost exmatriculați. Mulți dintre ei nu mai sunt acum în viață.

Caius Muțiu, fost consilier local, unul dintre principalii organizatori, a primit cea mai lungă perioadă de detenție (opt ani) și își amintea: "La ora la care noi ne organizam, în Ungaria încă nu interveniseră trupele rusești. Ne gândeam că dacă acolo nu au intervenit, va fi la fel și la noi. Eu știam că dacă nu se aplică principiul dominoului, voi fi arestat, mai ales că nici nu aveam origine socială sănătoasă, în familia mea foarte mulți au fost arestați. Credeam că voi primi trei-patru ani. Dar nu am regretat niciodată ceea ce am făcut".

Ioan Holender, fost director al Operei din Viena, s-a stabilit în Austria după ce, ca student al Politehnicii din Timișoara, a avut un discurs împotriva regimului în acele zile.

"Nu puteam să mă abțin - negândit și nepregătit - să nu le spun și eu pe ale mele. (...). Urmările au fost drastice: am fost un om ratat, am știut că sunt un om ratat, am devenit un om nesigur în tot ce fac, în tot ce încerc. Fricos... Frica față de putere, față de ceea ce s-ar putea întâmpla, mi-a rămas până în ziua de astăzi. Aceste lucruri nu trec fără urmări. Aceste răni se închid, dar cicatricea rămâne. Da, știu, director de operă celebru, legendă, toate astea. Altfel, aș fi ajuns inginer la Bicăz, un loc favorit al tuturor. Inginer am vrut să devin. Eu nu regret acum, ca să fiu sincer și serios. (...) Actul meu revoluționar sau pre-revoluționar a avut urmări bune și proaste", spune Ioan Holender, citat în comunicatul UPT.

Aurel Baghiu își amintește că, după discursuri mincinoase ale conducerii țării, studenții timișoreni strigau aproape la unison "Afară cu rușii din țară!", "Ne-am săturat de robie, "Vrem libertate", "Jos mâinile de pe Ungaria!".

"A fost o pagină de istorie pe care nu o putem trece cu vederea. Viața ulterioară a tuturor participanților s-a raportat la evenimentele din 1956, care i-au marcat. Și poate că episodul din 1956 a fost determinat de acel spirit de libertate al Timișoarei, același spirit care a făcut ca și peste ani, în 1989, timișorenii să se ridice din nou la luptă împotriva sistemului opresiv, de această dată, cu succes", se menționează în comunicatul UPT.

9. [65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56](#)

The screenshot shows the website 'banatulmeu.ro' with the tagline 'Informația înseamnă putere'. The navigation menu includes Home, Stiri, Actualitate, Administratie, Politica, and Educatie. The breadcrumb trail is 'Home / Educatie / 65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56'. The article title is '65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56'. The text discusses the 1956 student revolt in Timișoara, mentioning the lack of hope for the future and the impact of the 1989 revolution.

Atunci când așteptările oamenilor sunt mereu înșelate, când societatea, deabusolată, renunță să mai protesteze, singura speranță de schimbare o pot aduce tinerii. A devenit deja un clișeu că „tinerii pot schimba lumea”. Și totuși, în momentele importante ale istoriei, greul a căzut pe spatele lor. Și de multe ori au plătit cu viața faptul că aveau idealuri, că și-au dorit o lume mai bună. Așa s-a întâmplat în '89, la Timișoara, când tinerii au plătit scump libertatea noastră, a tuturor. Atunci când nimeni nu mai avea vreo speranță, au reușit să schimbe un regim. Nu trebuie însă să-i uităm nici pe studenții timișoreni care au încercat să se opună aceluiași regim comunist, dictatorial, cu mult timp înainte.

La sfârșitul celui de-al doilea război mondial, România, ca și celelalte țări din centrul și estul Europei, au fost lăsate pradă Uniunii Sovietice, care a instalat la putere regimul de tip comunisto-bolșevic. În foarte scurt timp au fost distruse instituțiile democratice ale statului, au fost arestați și decimați reprezentanții vieții politice. O schimbare în politica U.R.S.S. are loc după moartea lui Stalin, în 1953. Pe acest fond, în statele satelit ale Moscovei se formează tot mai mult curente reformiste și apar primele mișcări anticomuniste. Toată lumea aștepta ajutor din Occident. Nu se știa însă că granițele stabilite la Ialta nu erau provizorii. Nu se știa nici că aparenta destindere promovată de URSS era numai la nivel declarativ.

În perioada 23-26 octombrie 1956, studențimea din România urmărea evoluția Revoluției din Ungaria. Timișoara era în acea perioadă plină de militari sovietici, a căror prezență, amintind de comportamentul pe care îl avuseseră în țară, stârnea repulsia populației. Deja în 26 octombrie, sesizând situația, conducerea Facultății de Mecanică a Institutului Politehnic din

Timișoara a convocat, pe grupe, ședințe prin care încerca să arate studenților că dezordinile din Ungaria erau provocate de un grup de huligani și derbedei. Aceasta a produs o și mai mare revoltă în rândul studenților timișoreni. În 27 octombrie, după ce studenții au aruncat cu mălăigă pe pereții cantinei, apar primele condamnări ale regimului comunist exprimate public și se lansează ideea organizării unei mari adunări studențești pentru clarificarea situației din Ungaria, a motivelor declanșării revoluției, motive ce se regăseau și în societatea românească. A doua zi, într-o duminică seara, discuțiile din cămine s-au extins. La ele au luat parte Aurel Baghiu, Teodor Stanca și Friedrich Barth, primii doi făcând parte din conducerea organizațiilor studențești. În 28-29 octombrie, se constituie grupul de inițiativă care să dea semnalul luptei anticomuniste, format din studenți din anii terminali ai Facultății de Mecanică de la Institutul Politehnic din Timișoara (Aurel Baghiu, Caius Muțiu, Teodor Stanca, Friedrich Barth, Ladislau Nagy, Valentin Rusu, Heinrich Drobny). Acesta stabilește ca în debutul acțiunilor, în 30 octombrie, ora 14:00, să se organizeze, la Facultatea de Mecanică, o mare adunare cu studenții din întreg centrul universitar Timișoara, la care să fie invitați rectorii și reprezentanți ai puterii centrale, prezenți la Timișoara. Studenții de la Construcții și Electrotehnică urmau să vină încolonați prin centrul orașului, sperând să li se alăture și alți cetățeni, care intrau sau ieșeau de la servicii. Însă pe drum nu li s-a alăturat nimeni, deși lumea înțelegea că se petrece ceva în legătură cu revoluția maghiară.

În data de 30 octombrie, la ora 14:00, în amfiteatrul Facultății de Mecanică încep să vină studenți din toate colțurile Timișoarei. În scurt timp, sala a devenit neîncăpătoare pentru cei circa 2.000 de participanți, astfel încât adunarea se mută la cantina studențească. În prezidiul adunării au fost rectorul Rogoian, precum și ministrul muncii Petre Lupu, ministrul adjunct al învățământului, Drăgulescu, și Ilie Verdeț, secretar al C.C. al P.M.R., veniți la Timișoara pentru a calma spiritele. Ministrul Lupu i-a mințit pe studenți, promițându-le că pot vorbi liber, fără a fi sancționați. Aceasta a declanșat un val de luări de cuvânt, prin care erau cerute numeroase modificări ale modului în care pe atunci era condus statul român, în stil comunist totalitar. Memoriul întocmit de Teodor Stanca a fost completat cu toate aceste cerințe. Se cereau retragerea trupelor sovietice din țară, încheierea de acorduri comerciale cu țările occidentale, mărirea salariilor, studierea în facultăți nu doar a limbii ruse, ci și a altor limbi de circulație, libertatea cuvântului, a presei, a dreptului de asociere și de mișcare, reducerea normelor din întreprinderi și a cotelor din agricultură, oprirea exportului de uraniu în U.R.S.S. etc. În fața acestui torent de revendicări, autoritățile prezente la adunare s-au retras la ora 18. Studenții au continuat discuțiile, constituind și un comitet de inițiativă. Ședința era condusă de studentul Aurelian Păuna de la construcții, căruia i-a fost înmănat memoriul redactat de Stanca. El a fost aprobat punct cu punct, iar la ora 20:00 adunarea a luat sfârșit. Autorităților le era dat un termen de trei zile pentru a răspunde, altfel urmând să se declanșeze greva generală a studenților.

La ora 21:00, poliția, securitatea și armata au pătruns în cantină, au arestat un număr de 8 studenți (grupul de inițiativă) care au fost duși la Securitate și ulterior condamnați. Restul au fost duși într-o tabără militară la Becicherecu Mic. În 31 octombrie are loc o demonstrație de stradă în sprijinul celor arestați. Coloana formată din circa 1.000 de demonstrați a fost înconjurată de trupe de intervenție, studenții fiind îmbarcați în camioane și duși tot la Becicherecu Mic; tot atunci au avut loc altercații și între studentele din căminul de fete și soldați, mai ales când coloana de demonstrați a ajuns în dreptul lor. În perioada 1-4 noiembrie a avut loc o adevărată vânătoare de studenți, peste 3.000 fiind transportați la Becicherecu Mic, unde au fost interogați și puși să semneze o declarație prin care se desolidarizează de organizatorii demonstrațiilor, o condiție obligatorie pentru continuarea studiilor. Studenții arestați au fost anchetați și trimiși în judecată, prin rechizitoriul din 6 noiembrie 1956, în două loturi, primul de 8 persoane, iar al doilea de 23 de studenți, pedepsele fiind între 6 luni și 8 ani. Era specificată crima de uneltire contra ordinii sociale, încadrată în Decretul 199/1950 al. 1 lit. c, cu pedepse între 15

ani și condamnarea la moarte. Ulterior însă guvernul a schimbat încadrarea lor, conform indicațiilor din 13 noiembrie ale Biroului Politic al C.C. al P.M.R., în articolul 327, lit. c C.P., care prevedea pedepse între 5 și 10 ani închisoare. Un mare număr de studenți au fost exmatriculați.

Din păcate cei mai mulți dintre studenții de atunci nu mai sunt în viață, să ne povestească întregul curs al evenimentelor. Am avut însă prilejul de a discuta, cu mulți ani în urmă, cu câțiva dintre ei.

Caius Muțiu, unul dintre principalii organizatori, care a și suferit cea mai lungă perioadă de detenție (8 ani) a rememorat câteva amintiri: „La ora la care noi ne organizam, în Ungaria încă nu interveniseră trupele rusești. Ne gândeam că dacă acolo nu au intervenit, va fi la fel și la noi. Eu știam că dacă nu se aplică principiul dominoului, voi fi arestat, mai ales că nici nu aveam origine socială sănătoasă (în familia mea foarte mulți au fost arestați). Dar eu am fost sportiv de performanță, nu mă speria pușcăria, chiar dacă nu mă așteptam la o perioadă așa de lungă. Credeam că voi primi 3-4 ani. Dar nu am regretat niciodată ceea ce am făcut și a doua oară aș face la fel”.

Teodor Stanca este un alt organizator din grupul celor 8 care au fost primii condamnați, executând 6 ani de închisoare. A fost chiar cel care a redactat memoriul cu revendicările studenților și a fost primul care a luat cuvântul la adunarea din 30 octombrie 1956. „La adunarea din 30 octombrie cineva trebuia să spargă gheața. Eu am vorbit primul. Au luat apoi cuvântul ceilalți din grupul de inițiativă, apoi tot mai mulți, zeci și zeci de studenți. Unii voiau să iasă deja în stradă, dar era seară. Am stabilit că demonstrațiile vor avea loc a doua zi, pe lumină. Au intrat însă peste noi poliția, securitatea, armata și ne-au arestat”, a povestit acesta.

Ioan Holender, fostul director al Operei din Viena, cu cel mai lung mandat, este una dintre cele mai apreciate personalități culturale ale ultimelor decenii, unul dintre românii despre care se vorbește în toată lumea. Ioan Holender trăiește la Viena, însă nu a plecat de bunăvoie din România. L-a obligat la exil un gest curajos, făcut pe vremea studenției la Institutul Politehnic Timișoara, un discurs împotriva regimului, în ședința tensionată din anul 1956. „Când s-a deschis această supapă și a ieșit ceea ce era sub presiune. . . Nu puteam să mă abțin – negândit și nepregătit – să nu le spun și eu pe ale mele. Eu cred că mai mult instinctiv decât gândit. Că, dacă aș fi gândit-o, n-aș fi spus-o! Urmările au fost drastice: am fost un om ratat, am știut că sunt un om ratat, am devenit un om nesigur, în tot ce fac, în tot ce încerc. . . Fricos. . . Frica față de putere, față de ceea ce s-ar putea întâmpla, mi-a rămas până în ziua de astăzi. Aceste lucruri nu trec fără urmări. Aceste răni se închid, dar cicatricea rămâne. Da, știu, director de operă celebru, legendă, toate astea. Altfel, aș fi ajuns inginer la Bicz. . . un loc favorit al tuturor. Inginer am vrut să devin! Eu nu regret acum, ca să fiu sincer și serios. (. . .) Actul meu revoluționar sau prerevoluționar a avut urmări bune și proaste”, spune Ioan Holender.

Aurel Baghiu, care în 1956 era student în anul V al Facultății de Mecanică, a reconstituit, într-un interviu acordat mult mai târziu, după Revoluția din 1989, atmosfera din cantina studentească: „Despre situația din Ungaria ne-au vorbit ca despre o clică de huligani și răufăcători care au spart vitrine cu scopul de a jefui, minciună repetată și în „Scânteia” din acele zile, precizându-le celor de față că noi nu suntem idioți. Am început să demolez toate argumentele lor, inclusiv cel cu menținerea unui atât de mare efectiv militar sovietic din cauza „pericolului creat de Tito”, crezând, probabil, că noi nu suntem la curent cu evenimentele politice. Adică cu faptul că „trădătorul, spionul și criminalul Tito din 1954” în 1956 era cel mai bun prieten al poporului român. În acel moment sala a început să fiarbă, studenții strigând aproape la unison: „Afară cu rușii din țară!”

„Ne-am săturat de robie”, „Vrem libertate”, „Jos mâinile de pe Ungaria!” etc. Iar când Petre Lupu a încercat să ne vorbească, studenții, mândriși, l-au apostrofat: „Termină cu minciunile!”, „Tu câți bani iei pe luna, mă?”, „Tu ai văzut vreun muncitor?!”, „Tu știi ce-i aia un muncitor?!” etc. Se agitau pumni, se fluiera, se strigau cuvinte grele, așa încât, oarecum speriat, am fost nevoit să mă urc pe un scaun, încercând să-i liniștesc, arătându-i cu degetul: „I-ați auzit? Este adevărata voce a poporului”. Ceea ce l-a determinat și pe studentul Iulian Stanciu din anul V de la Chimie să strige puternic: „Cum să simtă ei pulsul poporului când poporul este încătușat?!”. Doamne, câte nu s-au spus acolo! O adevărată radiografie a stării națiunii! Cu un curaj nebun! Dar cu multă competență. Da, da, competență, cu toate că profesorii noștri credeau că suntem străini de problemele mari ale țării și deci ușor de manipulat. Dar n-a fost așa. S-a vorbit și despre Canalul de exterminare Dunăre-Marea Neagră, despre comerțul nostru deficitar cu rușii, despre mizeria țăranilor și a muncitorilor, despre consilierii sovietici și chiar de K.G.B. Reprezentanții securității, cred, s-au luat de păr ascultându-ne. Căci cei ai partidului și guvernului, ai Institutului au înmărmurit, pur și simplu, promițând totuși că până în 2 noiembrie ne vor comunica concluziile autorităților locale privind revendicările noastre”.

A fost o pagină de istorie pe care nu o putem trece cu vederea. Viața ulterioară a tuturor participanților s-a raportat la evenimentele din 1956, care i-au marcat. Și poate că episodul din 1956 a fost determinat de acel spirit de libertate al Timișoarei, același spirit care a făcut ca și peste ani, în 1989, timișorenii să se ridice din nou la luptă împotriva sistemului opresiv. De această dată cu mai mult succes.

10. [65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56](#)

marți - 2 noiembrie 2021 Publicitate Trimite o stare! Contactează-ne Redacția GazetaDinVest.ro

STIRI LOCALE ▾ EDUCATIE ECONOMIE UTILE SANATATE POLITICA

Acasă > Educație > 65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56

Educație Social Stiri Locale Stiri Timis

65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56

Atunci când așteptările oamenilor sunt mereu înșelate, când societatea, deabusolată, renunță să mai protesteze, singura speranță de schimbare o pot aduce tinerii. A devenit deja un clișeu că „tinerii pot schimba lumea”. Și totuși, în momentele importante ale istoriei, greul a căzut pe spatele lor. Și de multe ori au plătit cu viața faptul că aveau idealuri, că și-au dorit o lume mai bună. Așa s-a întâmplat în '89, la Timișoara, când tinerii au plătit scump libertatea noastră, a tuturor. Atunci când nimeni nu mai avea vreo speranță, au reușit să schimbe un regim. Nu trebuie însă să-i uităm nici pe studenții timișoreni care au încercat să se opună aceluiași regim comunist, dictatorial, cu mult timp înainte.

La sfârșitul celui de-al doilea război mondial, România, ca și celelalte țări din centrul și estul Europei, au fost lăsate pradă Uniunii Sovietice, care a instalat la putere regimul de tip comunisto-bolșevic. În foarte scurt timp au fost distruse instituțiile democratice ale statului, au fost arestați și decimați reprezentanții vieții politice. O schimbare în politica U.R.S.S. are loc

după moartea lui Stalin, în 1953. Pe acest fond, în statele satelit ale Moscovei se formează tot mai mult curente reformiste și apar primele mișcări anticomuniste. Toată lumea aștepta ajutor din Occident. Nu se știa însă că granițele stabilite la Ialta nu erau provizorii. Nu se știa nici că aparenta destindere promovată de URSS era numai la nivel declarativ.

În perioada 23-26 octombrie 1956, studențimea din România urmărea evoluția Revoluției din Ungaria. Timișoara era în acea perioadă plină de militari sovietici, a căror prezență, amintind de comportamentul pe care îl avuseseră în țară, stârnea repulsia populației. Deja în 26 octombrie, sesizând situația, conducerea Facultății de Mecanică a Institutului Politehnic din Timișoara a convocat, pe grupe, ședințe prin care încerca să arate studenților că dezordinile din Ungaria erau provocate de un grup de huligani și derbedei. Aceasta a produs o și mai mare revoltă în rândul studenților timișoreni. În 27 octombrie, după ce studenții au aruncat cu mămăligă pe pereții cantinei, apar primele condamnări ale regimului comunist exprimate public și se lansează ideea organizării unei mari adunări studențești pentru clarificarea situației din Ungaria, a motivelor declanșării revoluției, motive ce se regăseau și în societatea românească. A doua zi, într-o duminică seara, discuțiile din cămine s-au extins. La ele au luat parte Aurel Baghiu, Teodor Stanca și Friedrich Barth, primii doi făcând parte din conducerea organizațiilor studențești. În 28-29 octombrie, se constituie grupul de inițiativă care să dea semnalul luptei anticomuniste, format din studenți din anii terminali ai Facultății de Mecanică de la Institutul Politehnic din Timișoara (Aurel Baghiu, Caius Muțiu, Teodor Stanca, Friedrich Barth, Ladislau Nagy, Valentin Rusu, Heinrich Drobny). Acesta stabilește ca în debutul acțiunilor, în 30 octombrie, ora 14:00, să se organizeze, la Facultatea de Mecanică, o mare adunare cu studenții din întreg centrul universitar Timișoara, la care să fie invitați rectorii și reprezentanți ai puterii centrale, prezenți la Timișoara. Studenții de la Construcții și Electrotehnică urmau să vină încolonați prin centrul orașului, sperând să li se alăture și alți cetățeni, care intrau sau ieșeau de la servicii. Însă pe drum nu li s-a alăturat nimeni, deși lumea înțelegea că se petrece ceva în legătură cu revoluția maghiară.

În data de 30 octombrie, la ora 14:00, în amfiteatrul Facultății de Mecanică încep să vină studenți din toate colțurile Timișoarei. În scurt timp, sala a devenit neîncăpătoare pentru cei circa 2.000 de participanți, astfel încât adunarea se mută la cantina studențească. În prezidiul adunării au fost rectorul Rogojan, precum și ministrul muncii Petre Lupu, ministrul adjunct al învățământului, Drăgulescu, și Ilie Verdeț, secretar al C.C. al P.M.R., veniți la Timișoara pentru a calma spiritele. Ministrul Lupu i-a mințit pe studenți, promițându-le că pot vorbi liber, fără a fi sancționați. Aceasta a declanșat un val de luări de cuvânt, prin care erau cerute numeroase modificări ale modului în care pe atunci era condus statul român, în stil comunist totalitar. Memoriul întocmit de Teodor Stanca a fost completat cu toate aceste cerințe. Se cereau retragerea trupelor sovietice din țară, încheierea de acorduri comerciale cu țările occidentale, mărirea salariilor, studierea în facultăți nu doar a limbii ruse, ci și a altor limbi de circulație, libertatea cuvântului, a presei, a dreptului de asociere și de mișcare, reducerea normelor din întreprinderi și a cotelor din agricultură, oprirea exportului de uraniu în U.R.S.S. etc. În fața acestui torent de revendicări, autoritățile prezente la adunare s-au retras la ora 18. Studenții au continuat discuțiile, constituind și un comitet de inițiativă. Ședința era condusă de studentul Aurelian Păuna de la construcții, căruia i-a fost înmănat memoriul redactat de Stanca. El a fost aprobat punct cu punct, iar la ora 20:00 adunarea a luat sfârșit. Autorităților le era dat un termen de trei zile pentru a răspunde, altfel urmând să se declanșeze greva generală a studenților.

La ora 21:00, poliția, securitatea și armata au pătruns în cantină, au arestat un număr de 8 studenți (grupul de inițiativă) care au fost duși la Securitate și ulterior condamnați. Restul au fost duși într-o tabără militară la Becicherecu Mic. În 31 octombrie are loc o demonstrație de stradă în sprijinul celor arestați. Coloana formată din circa 1.000 de demonștranti a

fost înconjurată de trupe de intervenție, studenții fiind îmbarcați în camioane și duși tot la Becicherecu Mic; tot atunci au avut loc altercații și între studentele din căminul de fete și soldați, mai ales când coloana de demonstranți a ajuns în dreptul lor. În perioada 1-4 noiembrie a avut loc o adevărată vânătoare de studenți, peste 3.000 fiind transportați la Becicherecu Mic, unde au fost interogați și puși să semneze o declarație prin care se desolidarizează de organizatorii demonstrațiilor, o condiție obligatorie pentru continuarea studiilor. Studenții arestați au fost anchetați și trimiși în judecată, prin rechizitoriul din 6 noiembrie 1956, în două loturi, primul de 8 persoane, iar al doilea de 23 de studenți, pedepsele fiind între 6 luni și 8 ani. Era specificată crima de uneltire contra ordinii sociale, încadrată în Decretul 199/1950 al. 1 lit. c, cu pedepse între 15 ani și condamnarea la moarte. Ulterior însă guvernul a schimbat încadrarea lor, conform indicațiilor din 13 noiembrie ale Biroului Politic al C.C. al P.M.R., în articolul 327, lit. c C.P., care prevedea pedepse între 5 și 10 ani închisoare. Un mare număr de studenți au fost exmatriculați.

Din păcate cei mai mulți dintre studenții de atunci nu mai sunt în viață, să ne povestească întregul curs al evenimentelor. Am avut însă prilejul de a discuta, cu mulți ani în urmă, cu câțiva dintre ei.

Caius Muțiu, unul dintre principalii organizatori, care a și suferit cea mai lungă perioadă de detenție (8 ani) a rememorat câteva amintiri: „La ora la care noi ne organizam, în Ungaria încă nu interveniseră trupele rusești. Ne gândeam că dacă acolo nu au intervenit, va fi la fel și la noi. Eu știam că dacă nu se aplică principiul dominoului, voi fi arestat, mai ales că nici nu aveam origine socială sănătoasă (în familia mea foarte mulți au fost arestați). Dar eu am fost sportiv de performanță, nu mă speria pușcăria, chiar dacă nu mă așteptam la o perioadă așa de lungă. Credeam că voi primi 3-4 ani. Dar nu am regretat niciodată ceea ce am făcut și a doua oară aș face la fel”.

Teodor Stanca este un alt organizator din grupul celor 8 care au fost primii condamnați, executând 6 ani de închisoare. A fost chiar cel care a redactat memoriul cu revendicările studenților și a fost primul care a luat cuvântul la adunarea din 30 octombrie 1956. „La adunarea din 30 octombrie cineva trebuia să spargă gheața. Eu am vorbit primul. Au luat apoi cuvântul ceilalți din grupul de inițiativă, apoi tot mai mulți, zeci și zeci de studenți. Unii voiau să iasă deja în stradă, dar era seară. Am stabilit că demonstrațiile vor avea loc a doua zi, pe lumină. Au intrat însă peste noi poliția, securitatea, armata și ne-au arestat”, a povestit acesta.

Ioan Holender, fostul director al Operei din Viena, cu cel mai lung mandat, este una dintre cele mai apreciate personalități culturale ale ultimelor decenii, unul dintre românii despre care se vorbește în toată lumea. Ioan Holender trăiește la Viena, însă nu a plecat de bunăvoie din România. L-a obligat la exil un gest curajos, făcut pe vremea studenției la Institutul Politehnic Timișoara, un discurs împotriva regimului, în ședința tensionată din anul 1956. „Când s-a deschis această supapă și a ieșit ceea ce era sub presiune. . . Nu puteam să mă abțin – negândit și nepregătit – să nu le spun și eu pe ale mele. Eu cred că mai mult instinctiv decât gândit. Că, dacă aș fi gândit-o, n-aș fi spus-o! Urmările au fost drastice: am fost un om ratat, am știut că sunt un om ratat, am devenit un om nesigur, în tot ce fac, în tot ce încerc. . . Fricos. . . Frica față de putere, față de ceea ce s-ar putea întâmpla, mi-a rămas până în ziua de astăzi. Aceste lucruri nu trec fără urmări. Aceste răni se închid, dar cicatricea rămâne. Da, știu, director de operă celebru, legendă, toate astea. Altfel, aș fi ajuns inginer la Bicăz. . . un loc favorit al tuturor. Inginer am vrut să devin! Eu nu regret acum, ca să fiu sincer și serios. (. . .) Actul meu revoluționar sau prerevoluționar a avut urmări bune și proaste”, spune Ioan Holender.

Aurel Baghiu, care în 1956 era student în anul V al Facultății de Mecanică, a reconstituit, într-un interviu acordat mult mai târziu, după Revoluția din 1989, atmosfera din cantina studentească: „Despre situația din Ungaria ne-au vorbit ca despre o clică de huligani și răufăcători care au spart vitrine cu scopul de a jefui, minciună repetată și în „Scânteia” din acele zile, precizându-le celor de față că noi nu suntem idiști. Am început să demolez toate argumentele lor, inclusiv cel cu menținerea unui atât de mare efectiv militar sovietic din cauza „pericolului creat de Tito”, crezând, probabil, că noi nu suntem la curent cu evenimentele politice. Adică cu faptul că „trădătorul, spionul și criminalul Tito din 1954” în 1956 era cel mai bun prieten al poporului român. În acel moment sala a început să fiarbă, studenții strigând aproape la unison: „Afară cu rușii din țară!”, „Ne-am săturat de robie”, „Vrem libertate”, „Jos mâinile de pe Ungaria!” etc. Iar când Petre Lupu a încercat să ne vorbească, studenții, mânioși, l-au apostrofat: „Termină cu minciunile!”, „Tu câți bani iei pe luna, mă?”, „Tu ai văzut vreun muncitor?!”, „Tu știi ce-i aia un muncitor?!” etc. Se agitau pumni, se fluiera, se strigau cuvinte grele, așa încât, oarecum speriat, am fost nevoit să mă urc pe un scaun, încercând să-i liniștesc, arătându-i cu degetul: „I-ați auzit? Este adevărata voce a poporului”. Ceea ce l-a determinat și pe studentul Iulian Stanciu din anul V de la Chimie să strige puternic: „Cum să simți ei pulsul poporului când poporul este încătușat?!”. Doamne, câte nu s-au spus acolo! O adevărată radiografie a stării națiunii! Cu un curaj nebun! Dar cu multă competență. Da, da, competență, cu toate că profesorii noștri credeau că suntem străini din problemele mari ale țării și deci ușor de manipulat. Dar n-a fost așa. S-a vorbit și despre Canalul de exterminare Dunăre-Marea Neagră, despre comerțul nostru deficitar cu rușii, despre mizeria țăranilor și a muncitorilor, despre consilierii sovietici și chiar de K.G.B. Reprezentanții securității, cred, s-au luat de păr ascultându-ne. Căci cei ai partidului și guvernului, ai Institutului au înmărmurit, pur și simplu, promițând totuși că până în 2 noiembrie ne vor comunica concluziile autorităților locale privind revendicările noastre”.

A fost o pagină de istorie pe care nu o putem trece cu vederea. Viața ulterioară a tuturor participanților s-a raportat la evenimentele din 1956, care i-au marcat. Și poate că episodul din 1956 a fost determinat de acel spirit de libertate al Timișoarei, același spirit care a făcut ca și peste ani, în 1989, timișorenii să se ridice din nou la luptă împotriva sistemului opresiv. De această dată cu mai mult succes.

11. [65 de ani de la revolta studenților din Timișoara din '56 + album fotografic](#)

Atunci când așteptările oamenilor sunt mereu înșelate, când societatea, debusolată, renunță să mai protesteze, singura speranță de schimbare o pot aduce tinerii. A devenit deja un clișeu că „tinerii pot schimba lumea”. Și totuși, în momentele importante ale istoriei, greul a căzut pe spatele lor. Și de multe ori au plătit cu viața faptul că aveau idealuri, că și-au dorit

o lume mai bună. Așa s-a întâmplat în '89, la Timișoara, când tinerii au plătit scump libertatea noastră, a tuturor. Atunci când nimeni nu mai avea vreo speranță, au reușit să schimbe un regim. Nu trebuie însă să-i uităm nici pe studenții timișoreni care au încercat să se opună aceluiași regim comunist, dictatorial, cu mult timp înainte.

La sfârșitul celui de-al doilea război mondial, România, ca și celelalte țări din centrul și estul Europei, au fost lăsate pradă Uniunii Sovietice, care a instalat la putere regimul de tip comunisto-bolșevic. În foarte scurt timp au fost distruse instituțiile democratice ale statului, au fost arestați și decimați reprezentanții vieții politice. O schimbare în politica U.R.S.S. are loc după moartea lui Stalin, în 1953. Pe acest fond, în statele satelit ale Moscovei se formează tot mai mult curente reformiste și apar primele mișcări anticomuniste. Toată lumea aștepta ajutor din Occident. Nu se știa însă că granițele stabilite la laltă nu erau provizorii. Nu se știa nici că aparenta destindere promovată de URSS era numai la nivel declarativ.

În perioada 23-26 octombrie 1956, studențimea din România urmărea evoluția Revoluției din Ungaria. Timișoara era în acea perioadă plină de militari sovietici, a căror prezență, amintind de comportamentul pe care îl avuseseră în țară, stârnea repulsia populației. Deja în 26 octombrie, sesizând situația, conducerea Facultății de Mecanică a Institutului Politehnic din Timișoara a convocat, pe grupe, ședințe prin care încerca să arate studenților că dezordinile din Ungaria erau provocate de un grup de huligani și derbedei. Aceasta a produs o și mai mare revoltă în rândul studenților timișoreni. În 27 octombrie, după ce studenții au aruncat cu mămăligă pe pereții cantinei, apar primele condamnări ale regimului comunist exprimate public și se lansează ideea organizării unei mari adunări studențești pentru clarificarea situației din Ungaria, a motivelor declanșării revoluției, motive ce se regăseau și în societatea românească. A doua zi, într-o duminică seara, discuțiile din cămine s-au extins. La ele au luat parte Aurel Baghiu, Teodor Stanca și Friedrich Barth, primii doi făcând parte din conducerea organizațiilor studențești. În 28-29 octombrie, se constituie grupul de inițiativă care să dea semnalul luptei anticomuniste, format din studenți din anii terminali ai Facultății de Mecanică de la Institutul Politehnic din Timișoara (Aurel Baghiu, Caius Muțiu, Teodor Stanca, Friedrich Barth, Ladislau Nagy, Valentin Rusu, Heinrich Drobny). Acesta stabilește ca în debutul acțiunilor, în 30 octombrie, ora 14:00, să se organizeze, la Facultatea de Mecanică, o mare adunare cu studenții din întreg centrul universitar Timișoara, la care să fie invitați rectorii și reprezentanți ai puterii centrale, prezenți la Timișoara. Studenții de la Construcții și Electrotehnică urmau să vină încolonați prin centrul orașului, sperând să li se alăture și alți cetățeni, care intrau sau ieșeau de la servicii. Însă pe drum nu li s-a alăturat nimeni, deși lumea înțelegea că se petrece ceva în legătură cu revoluția maghiară.

În data de 30 octombrie, la ora 14:00, în amfiteatrul Facultății de Mecanică încep să vină studenți din toate colțurile Timișoarei. În scurt timp, sala a devenit neîncăpătoare pentru cei circa 2.000 de participanți, astfel încât adunarea se mută la cantina studențească. În prezidiul adunării au fost rectorul Rogojan, precum și ministrul muncii Petre Lupu, ministrul adjunct al învățământului, Drăgulescu, și Ilie Verdeț, secretar al C.C. al P.M.R., veniți la Timișoara pentru a calma spiritele. Ministrul Lupu i-a mințit pe studenți, promițându-le că pot vorbi liber, fără a fi sancționați. Aceasta a declanșat un val de luări de cuvânt, prin care erau cerute numeroase modificări ale modului în care pe atunci era condus statul român, în stil comunist totalitar. Memoriul întocmit de Teodor Stanca a fost completat cu toate aceste cerințe. Se cereau retragerea trupelor sovietice din țară, încheierea de acorduri comerciale cu țările occidentale, mărirea salariilor, studierea în facultăți nu doar a limbii ruse, ci și a altor limbi de circulație, libertatea cuvântului, a presei, a dreptului de asociere și de mișcare, reducerea normelor din întreprinderi și a cotelor din agricultură, oprirea exportului de uraniu în U.R.S.S. etc. În fața acestui torent de revendicări, autoritățile prezente la adunare s-au retras la ora 18. Studenții au continuat discuțiile, constituind și

un comitet de inițiativă. Ședința era condusă de studentul Aurelian Păuna de la construcții, căruia i-a fost înmănat memoriul redactat de Stanca. El a fost aprobat punct cu punct, iar la ora 20:00 adunarea a luat sfârșit. Autorităților le era dat un termen de trei zile pentru a răspunde, altfel urmând să se declanșeze greva generală a studenților.

La ora 21:00, poliția, securitatea și armata au pătruns în cantină, au arestat un număr de 8 studenți (grupul de inițiativă) care au fost duși la Securitate și ulterior condamnați. Restul au fost duși într-o tabără militară la Becicherecu Mic. În 31 octombrie are loc o demonstrație de stradă în sprijinul celor arestați. Coloana formată din circa 1.000 de demonstrați a fost înconjurată de trupe de intervenție, studenții fiind îmbarcați în camioane și duși tot la Becicherecu Mic; tot atunci au avut loc altercații și între studentele din căminul de fete și soldați, mai ales când coloana de demonstrați a ajuns în dreptul lor. În perioada 1-4 noiembrie a avut loc o adevărată vânătoare de studenți, peste 3.000 fiind transportați la Becicherecu Mic, unde au fost interogați și puși să semneze o declarație prin care se desolidarizează de organizatorii demonstrațiilor, o condiție obligatorie pentru continuarea studiilor. Studenții arestați au fost anchetați și trimiși în judecată, prin rechizitoriul din 6 noiembrie 1956, în două loturi, primul de 8 persoane, iar al doilea de 23 de studenți, pedepsele fiind între 6 luni și 8 ani. Era specificată crima de uneltire contra ordinii sociale, încadrată în Decretul 199/1950 al. 1 lit. c, cu pedepse între 15 ani și condamnarea la moarte. Ulterior însă guvernul a schimbat încadrarea lor, conform indicațiilor din 13 noiembrie ale Biroului Politic al C.C. al P.M.R., în articolul 327, lit. c C.P., care prevedea pedepse între 5 și 10 ani închisoare. Un mare număr de studenți au fost exmatriculați.

Din păcate cei mai mulți dintre studenții de atunci nu mai sunt în viață, să ne povestească întregul curs al evenimentelor. Am avut însă prilejul de a discuta, cu mulți ani în urmă, cu câțiva dintre ei.

Caius Muțiu, unul dintre principalii organizatori, care a și suferit cea mai lungă perioadă de detenție (8 ani) a rememorat câteva amintiri: „La ora la care noi ne organizăm, în Ungaria încă nu interveniseră trupele rusești. Ne gândeam că dacă acolo nu au intervenit, va fi la fel și la noi. Eu știam că dacă nu se aplică principiul dominoului, voi fi arestat, mai ales că nici nu aveam origine socială sănătoasă (în familia mea foarte mulți au fost arestați). Dar eu am fost sportiv de performanță, nu mă speria pușcăria, chiar dacă nu mă așteptam la o perioadă așa de lungă. Credeam că voi primi 3-4 ani. Dar nu am regretat niciodată ceea ce am făcut și a doua oară așa face la fel”.

Teodor Stanca este un alt organizator din grupul celor 8 care au fost primii condamnați, executând 6 ani de închisoare. A fost chiar cel care a redactat memoriul cu revendicările studenților și a fost primul care a luat cuvântul la adunarea din 30 octombrie 1956. „La adunarea din 30 octombrie cineva trebuia să spargă gheața. Eu am vorbit primul. Au luat apoi cuvântul ceilalți din grupul de inițiativă, apoi tot mai mulți, zeci și zeci de studenți. Unii voiau să iasă deja în stradă, dar era seară. Am stabilit că demonstrațiile vor avea loc a doua zi, pe lumină. Au intrat însă peste noi poliția, securitatea, armata și ne-au arestat”, a povestit acesta.

Ioan Holender, fostul director al Operei din Viena, cu cel mai lung mandat, este una dintre cele mai apreciate personalități culturale ale ultimelor decenii, unul dintre românii despre care se vorbește în toată lumea. Ioan Holender trăiește la Viena, însă nu a plecat de bunăvoie din România. L-a obligat la exil un gest curajos, făcut pe vremea studenției la Institutul Politehnic Timișoara, un discurs împotriva regimului, în ședința tensionată din anul 1956. „Când s-a deschis această supapă și a ieșit ceea ce era sub presiune. . . Nu puteam să mă abțin – negândit și nepregătit – să nu le spun și eu pe ale mele. Eu

cred că mai mult instinctiv decât gândit. Că, dacă aș fi gândit-o, n-aș fi spus-o! Urmările au fost drastice: am fost un om ratat, am știut că sunt un om ratat, am devenit un om nesigur, în tot ce fac, în tot ce încerc... Fricos... Frica față de putere, față de ceea ce s-ar putea întâmpla, mi-a rămas până în ziua de astăzi. Aceste lucruri nu trec fără urmări. Aceste răni se închid, dar cicatricea rămâne. Da, știu, director de operă celebru, legendă, toate astea. Altfel, aș fi ajuns inginer la Bică... un loc favorit al tuturor. Inginer am vrut să devin! Eu nu regret acum, ca să fiu sincer și serios. (...) Actul meu revoluționar sau prerevoluționar a avut urmări bune și proaste”, spune Ioan Holender.

Aurel Baghiu, care în 1956 era student în anul V al Facultății de Mecanică, a reconstituit, într-un interviu acordat mult mai târziu, după Revoluția din 1989, atmosfera din cantina studențească: „Despre situația din Ungaria ne-au vorbit ca despre o clică de huligani și răufăcători care au spart vitrine cu scopul de a jefui, minciună repetată și în „Scânteia” din acele zile, precizându-le celor de față că noi nu suntem idioți. Am început să demolez toate argumentele lor, inclusiv cel cu menținerea unui atât de mare efectiv militar sovietic din cauza „pericolului creat de Tito”, crezând, probabil, că noi nu suntem la curent cu evenimentele politice. Adică cu faptul că „trădătorul, spionul și criminalul Tito din 1954” în 1956 era cel mai bun prieten al poporului român. În acel moment sala a început să fiarbă, studenții strigând aproape la unison: „Afară cu rușii din țară!”, „Ne-am săturat de robie”, „Vrem libertate”, „Jos mâinile de pe Ungaria!” etc. Iar când Petre Lupu a încercat să ne vorbească, studenții, mânioși, l-au apostrofat: „Termină cu minciunile!”, „Tu câți bani iei pe luna, mă?”, „Tu ai văzut vreun muncitor?!”, „Tu știi ce-i aia un muncitor?!” etc. Se agitau pumni, se fluiera, se strigau cuvinte grele, așa încât, oarecum speriat, am fost nevoit să mă urc pe un scaun, încercând să-i liniștesc, arătându-i cu degetul: „I-ați auzit? Este adevărata voce a poporului”. Ceea ce l-a determinat și pe studentul Iulian Stanciu din anul V de la Chimie să strige puternic: „Cum să simți ei pulsul poporului când poporul este încătușat?!”. Doamne, câte nu s-au spus acolo! O adevărată radiografie a stării națiunii! Cu un curaj nebun! Dar cu multă competență. Da, da, competență, cu toate că profesorii noștri credeau că suntem străini de problemele mari ale țării și deci ușor de manipulat. Dar n-a fost așa. S-a vorbit și despre Canalul de exterminare Dunăre-Marea Neagră, despre comerțul nostru deficitar cu rușii, despre mizeria țăranilor și a muncitorilor, despre consilierii sovietici și chiar de K.G.B. Reprezentantii securității, cred, s-au luat de păr ascultându-ne. Căci cei ai partidului și guvernului, ai Institutului au înmărmurit, pur și simplu, promițând totuși că până în 2 noiembrie ne vor comunica concluziile autorităților locale privind revendicările noastre”.

A fost o pagină de istorie pe care nu o putem trece cu vederea. Viața ulterioară a tuturor participanților s-a raportat la evenimentele din 1956, care i-au marcat. Și poate că episodul din 1956 a fost determinat de acel spirit de libertate al Timișoarei, același spirit care a făcut ca și peste ani, în 1989, timișorenii să se ridice din nou la luptă împotriva sistemului opresiv. De această dată cu mai mult succes.

12. [REPORTAJ | 65 de ani de la revolta studenților din Timișoara FOTO](#)

BANATUL **AZI** Libertatea începe în vest!

Administrație Politică Educație Economie Eveniment Sănătate Social S

Acasă > Cultură-Media > [REPORTAJ | 65 de ani de la revolta studenților din Timișoara FOTO](#)

Cultură-Media Social

REPORTAJ | 65 de ani de la revolta studenților din Timișoara FOTO

Atunci când așteptările oamenilor sunt mereu înșelate, când societatea, debusolată, renunță să mai protesteze, singura speranță de schimbare o pot aduce tinerii. A devenit deja un clișeu că „tinerii pot schimba lumea”. Și totuși, în momentele importante ale istoriei, greul a căzut pe spatele lor. Și de multe ori au plătit cu viața faptul că aveau idealuri, că și-au dorit o lume mai bună.

Așa s-a întâmplat în '89, la Timișoara, când tinerii au plătit scump libertatea noastră, a tuturor. Atunci când nimeni nu mai avea vreo speranță, au reușit să schimbe un regim. Nu trebuie însă să-i uităm nici pe studenții timișoreni care au încercat să se opună aceluiași regim comunist, dictatorial, cu mult timp înainte.

La sfârșitul celui de-al doilea război mondial, România, ca și celelalte țări din centrul și estul Europei, au fost lăsate pradă Uniunii Sovietice, care a instalat la putere regimul de tip comunisto-bolșevic. În foarte scurt timp au fost distruse instituțiile democratice ale statului, au fost arestați și decimați reprezentanții vieții politice. O schimbare în politica U.R.S.S. are loc după moartea lui Stalin, în 1953. Pe acest fond, în statele satelit ale Moscovei se formează tot mai mult curente reformiste și apar primele mișcări anticomuniste. Toată lumea aștepta ajutor din Occident. Nu se știa însă că granițele stabilite la laltă nu erau provizorii. Nu se știa nici că aparenta destindere promovată de URSS era numai la nivel declarativ.

În perioada 23-26 octombrie 1956, studențimea din România urmărea evoluția Revoluției din Ungaria. Timișoara era în acea perioadă plină de militari sovietici, a căror prezență, amintind de comportamentul pe care îl avuseseră în țară, stârnea repulsia populației. Deja în 26 octombrie, sesizând situația, conducerea Facultății de Mecanică a Institutului Politehnic din Timișoara a convocat, pe grupe, ședințe prin care încerca să arate studenților că dezordinile din Ungaria erau provocate de un grup de huligani și derbedei. Aceasta a produs o și mai mare revoltă în rândul studenților timișoreni.

În 27 octombrie, după ce studenții au aruncat cu mămăligă pe pereții cantinei, apar primele condamnări ale regimului comunist exprimate public și se lansează ideea organizării unei mari adunări studențești pentru clarificarea situației din Ungaria, a motivelor declanșării revoluției, motive ce se regăseau și în societatea românească. A doua zi, într-o duminică seara, discuțiile din cămine s-au extins. La ele au luat parte Aurel Baghiu, Teodor Stanca și Friedrich Barth, primii doi făcând parte din conducerea organizațiilor studențești.

În 28-29 octombrie, se constituie grupul de inițiativă care să dea semnalul luptei anticomuniste, format din studenți din anii terminali ai Facultății de Mecanică de la Institutul Politehnic din Timișoara (Aurel Baghiu, Caiu Muțiu, Teodor Stanca, Friedrich Barth, Ladislau Nagy, Valentin Rusu, Heinrich Drobny). Acesta stabilește ca în debutul acțiunilor, în 30 octombrie, ora 14:00, să se organizeze, la Facultatea de Mecanică, o mare adunare cu studenții din întreg centrul universitar Timișoara, la care să fie invitați rectorii și reprezentanți ai puterii centrale, prezenți la Timișoara. Studenții de la Construcții și Electrotehnică urmau să vină încolonați prin centrul orașului, sperând să li se alăture și alți cetățeni, care intrau sau ieșeau de la servicii. Însă pe drum nu li s-a alăturat nimeni, deși lumea înțelegea că se petrece ceva în legătură cu revoluția maghiară.

În data de 30 octombrie, la ora 14:00, în amfiteatrul Facultății de Mecanică încep să vină studenți din toate colțurile Timișoarei. În scurt timp, sala a devenit neîncăpătoare pentru cei circa 2.000 de participanți, astfel încât adunarea se mută la cantina studențească. În prezidiul adunării au fost rectorul Rogoian, precum și ministrul muncii Petre Lupu, ministrul adjunct al învățământului, Drăgulescu, și Ilie Verdeț, secretar al C.C. al P.M.R., veniți la Timișoara pentru a calma spiritele. Ministrul Lupu i-a mințit pe studenți, promițându-le că pot vorbi liber, fără a fi sancționați. Aceasta a declanșat un val de luări de cuvânt, prin care erau cerute numeroase modificări ale modului în care pe atunci era condus statul român, în stil comunist totalitar.

Memoriul întocmit de Teodor Stanca a fost completat cu toate aceste cerințe. Se cereau retragerea trupelor sovietice din țară, încheierea de acorduri comerciale cu țările occidentale, mărirea salariilor, studierea în facultăți nu doar a limbii ruse, ci și a altor limbi de circulație, libertatea cuvântului, a presei, a dreptului de asociere și de mișcare, reducerea normelor din întreprinderi și a cotelor din agricultură, oprirea exportului de uraniu în U.R.S.S. etc. În fața acestui torent de revendicări, autoritățile prezente la adunare s-au retras la ora 18. Studenții au continuat discuțiile, constituind și un comitet de inițiativă. Ședința era condusă de studentul Aurelian Păuna de la construcții, căruia i-a fost înmănat memoriul redactat de Stanca. El a fost aprobat punct cu punct, iar la ora 20:00 adunarea a luat sfârșit. Autorităților le era dat un termen de trei zile pentru a răspunde, altfel urmând să se declanșeze greva generală a studenților.

La ora 21:00, poliția, securitatea și armata au pătruns în cantină, au arestat un număr de 8 studenți (grupul de inițiativă) care au fost duși la Securitate și ulterior condamnați. Restul au fost duși într-o tabără militară la Becicherecu Mic. În 31 octombrie are loc o demonstrație de stradă în sprijinul celor arestați. Coloana formată din circa 1.000 de demonștranti a fost înconjurată de trupe de intervenție, studenții fiind îmbarcați în camioane și duși tot la Becicherecu Mic; tot atunci au avut loc altercații și între studentele din căminul de fete și soldați, mai ales când coloana de demonștranti a ajuns în dreptul lor.

În perioada 1-4 noiembrie a avut loc o adevărată vânătoare de studenți, peste 3.000 fiind transportați la Becicherecu Mic, unde au fost interogați și puși să semneze o declarație prin care se desolidarizează de organizatorii demonstrațiilor, o condiție obligatorie pentru continuarea studiilor. Studenții arestați au fost anchetați și trimiși în judecată, prin rechizitoriul din 6 noiembrie 1956, în două loturi, primul de 8 persoane, iar al doilea de 23 de studenți, pedepsele fiind între 6 luni și 8 ani. Era specificată crima de uneltire contra ordinii sociale, încadrată în Decretul 199/1950 al. 1 lit. c, cu pedepse între 15 ani și condamnarea la moarte. Ulterior însă guvernul a schimbat încadrarea lor, conform indicațiilor din 13 noiembrie ale Biroului Politic al C.C. al P.M.R., în articolul 327, lit. c C.P., care prevedea pedepse între 5 și 10 ani închisoare. Un mare număr de studenți au fost exmatriculați.

Din păcate cei mai mulți dintre studenții de atunci nu mai sunt în viață, să ne povestească întregul curs al evenimentelor. Am avut însă prilejul de a discuta, cu mulți ani în urmă, cu câțiva dintre ei. Caius Muțiu, unul dintre principalii organizatori, care a și suferit cea mai lungă perioadă de detenție (8 ani) a rememorat câteva amintiri: „La ora la care noi ne organizăm, în Ungaria încă nu interveniseră trupele rusești. Ne gândeam că dacă acolo nu au intervenit, va fi la fel și la noi. Eu știam că dacă nu se aplică principiul dominoului, voi fi arestat, mai ales că nici nu aveam origine socială sănătoasă (în familia mea foarte mulți au fost arestați). Dar eu am fost sportiv de performanță, nu mă speria pușcăria, chiar dacă nu mă așteptam la o perioadă așa de lungă. Credeam că voi primi 3-4 ani.

Dar nu am regretat niciodată ceea ce am făcut și a doua oară așa face la fel”.

Teodor Stanca este un alt organizator din grupul celor 8 care au fost primii condamnați, executând 6 ani de închisoare. A fost chiar cel care a redactat memoriul cu revendicările studenților și a fost primul care a luat cuvântul la adunarea din 30 octombrie 1956. „La adunarea din 30 octombrie cineva trebuia să spargă gheața. Eu am vorbit primul. Au luat apoi cuvântul ceilalți din grupul de inițiativă, apoi tot mai mulți, zeci și zeci de studenți. Unii voiau să iasă deja în stradă, dar era seară. Am stabilit că demonstrațiile vor avea loc a doua zi, pe lumină. Au intrat însă peste noi poliția, securitatea, armata și ne-au arestat”, a povestit acesta.

Ioan Holender, fostul director al Operei din Viena, cu cel mai lung mandat, este una dintre cele mai apreciate personalități culturale ale ultimelor decenii, unul dintre românii despre care se vorbește în toată lumea. Ioan Holender trăiește la Viena, însă nu a plecat de bunăvoie din România. L-a obligat la exil un gest curajos, făcut pe vremea studenției la Institutul Politehnic Timișoara, un discurs împotriva regimului, în ședința tensionată din anul 1956. „Când s-a deschis această supapă și a ieșit ceea ce era sub presiune. . . Nu puteam să mă abțin – negândit și nepregătit – să nu le spun și eu pe ale mele. Eu cred că mai mult instinctiv decât gândit. Că, dacă așa fi gândit-o, n-aș fi spus-o! Urmările au fost drastice: am fost un om ratat, am știut că sunt un om ratat, am devenit un om nesigur, în tot ce fac, în tot ce încerc. . . Fricos. . . Frica față de putere, față de ceea ce s-ar putea întâmpla, mi-a rămas până în ziua de astăzi. Aceste lucruri nu trec fără urmări. Aceste răni se închid, dar cicatricea rămâne. Da, știu, director de operă celebru, legendă, toate astea. Altfel, așa fi ajuns inginer la Bicăz. . . un loc favorit al tuturor. Inger am vrut să devin! Eu nu regret acum, ca să fiu sincer și serios. (. . .) Actul meu revoluționar sau prerevoluționar a avut urmări bune și proaste”, spune Ioan Holender.

Aurel Baghiu, care în 1956 era student în anul V al Facultății de Mecanică, a reconstituit, într-un interviu acordat mult mai târziu, după Revoluția din 1989, atmosfera din cantina studențească: „Despre situația din Ungaria ne-au vorbit ca despre o clică de huligani și răufăcători care au spart vitrine cu scopul de a jefui, minciună repetată și în „Scânteia” din acele zile,

precizându-le celor de față că noi nu suntem idioți. Am început să demolez toate argumentele lor, inclusiv cel cu menținerea unui atât de mare efectiv militar sovietic din cauza „pericolului creat de Tito”, crezând, probabil, că noi nu suntem la curent cu evenimentele politice. Adică cu faptul că „trădătorul, spionul și criminalul Tito din 1954” în 1956 era cel mai bun prieten al poporului român.

În acel moment sala a început să fiarbă, studenții strigând aproape la unison: „Afară cu rușii din țară!”, „Ne-am săturat de robie”, „Vrem libertate”, „Jos mâinile de pe Ungaria!” etc. Iar când Petre Lupu a încercat să ne vorbească, studenții, mândri, l-au apostrofat: „Termină cu minciunile!”, „Tu câți bani iei pe luna, mă?”, „Tu ai văzut vreun muncitor?!”, „Tu știi ce-i aia un muncitor?!” etc. Se agitau pumni, se fluiera, se strigau cuvinte grele, așa încât, oarecum speriat, am fost nevoit să mă urc pe un scaun, încercând să-i liniștesc, arătându-i cu degetul: „I-ați auzit? Este adevărata voce a poporului”. Ceea ce l-a determinat și pe studentul Iulian Stanciu din anul V de la Chimie să strige puternic:

„Cum să simtă ei pulsul poporului când poporul este încătușat?!”. Doamne, câte nu s-au spus acolo! O adevărată radiografie a stării națiunii! Cu un curaj nebun! Dar cu multă competență. Da, da, competență, cu toate că profesorii noștri credeau că suntem străini de problemele mari ale țării și deci ușor de manipulat. Dar n-a fost așa.

S-a vorbit și despre Canalul de exterminare Dunăre-Marea Neagră, despre comerțul nostru deficitar cu rușii, despre mizeria țăranilor și a muncitorilor, despre consilierii sovietici și chiar de K.G.B. Reprezentanții securității, cred, s-au luat de păr ascultându-ne. Căci cei ai partidului și guvernului, ai Institutului au înmărmurit, pur și simplu, promițând totuși că până în 2 noiembrie ne vor comunica concluziile autorităților locale privind revendicările noastre”.

A fost o pagină de istorie pe care nu o putem trece cu vederea. Viața ulterioară a tuturor participanților s-a raportat la evenimentele din 1956, care i-au marcat. Și poate că episodul din 1956 a fost determinat de acel spirit de libertate al Timișoarei, același spirit care a făcut ca și peste ani, în 1989, timișorenii să se ridice din nou la luptă împotriva sistemului opresiv. De această dată cu mai mult succes.

13. [65 de ani de la revolta studentilor din Timisoara. Marturiile tinerilor care au aratat spiritul liber al unui oras fara egal](#)

NOUȚĂȚI :

Opinia Timisoarei

Cauta

ACASA | EVENIMENT | ADMINISTRATIE | SOCIAL | ECONOMIC | POLITIC | CULTURA | NATIONAL | EXT

Utile | Timisoara mea | Sanatate | Educatie | Interviu | Justitie | Turism | IT | Auto | Bancuri | Horoscop

65 de ani de la revolta studentilor din Timisoara. Marturiile tinerilor care au aratat spiritul liber al unui oras fara egal

Atunci când așteptările oamenilor sunt mereu înșelate, când societatea, deabusolată, renunță să mai protesteze, singura speranță de schimbare o pot aduce tinerii. A devenit deja un clișeu că „tinerii pot schimba lumea”. Și totuși, în momentele importante ale istoriei, greul a căzut pe spatele lor. Și de multe ori au plătit cu viața faptul că aveau idealuri, că și-au dorit o lume mai bună. Așa s-a întâmplat în '89, la Timișoara, când

tinerii au plătit scump libertatea noastră, a tuturor. Atunci când nimeni nu mai avea vreo speranță, au reușit să schimbe un

regim. Nu trebuie însă să-i uităm nici pe studenții timișoreni care au încercat să se opună aceluiași regim comunist, dictatorial, cu mult timp înainte.

La sfârșitul celui de-al doilea război mondial, România, ca și celelalte țări din centrul și estul Europei, au fost lăsate pradă Uniunii Sovietice, care a instalat la putere regimul de tip comunisto-bolșevic. În foarte scurt timp au fost distruse instituțiile democratice ale statului, au fost arestați și decimați reprezentanții vieții politice. O schimbare în politica U.R.S.S. are loc după moartea lui Stalin, în 1953. Pe acest fond, în statele satelit ale Moscovei se formează tot mai mult curente reformiste și apar primele mișcări anticomuniste. Toată lumea aștepta ajutor din Occident. Nu se știa însă că granițele stabilite la lalta nu erau provizorii. Nu se știa nici că aparenta destindere promovată de URSS era numai la nivel declarativ.

În perioada 23-26 octombrie 1956, studențimea din România urmărea evoluția Revoluției din Ungaria. Timișoara era în acea perioadă plină de militari sovietici, a căror prezență, amintind de comportamentul pe care îl avuseseră în țară, stârnea repulsia populației. Deja în 26 octombrie, sesizând situația, conducerea Facultății de Mecanică a Institutului Politehnic din Timișoara a convocat, pe grupe, ședințe prin care încerca să arate studenților că dezordinile din Ungaria erau provocate de un grup de huligani și derbedei. Aceasta a produs o și mai mare revoltă în rândul studenților timișoreni. În 27 octombrie, după ce studenții au aruncat cu mălăigă pe pereții cantinei, apar primele condamnări ale regimului comunist exprimate public și se lansează ideea organizării unei mari adunări studențești pentru clarificarea situației din Ungaria, a motivelor declanșării revoluției, motive ce se regăseau și în societatea românească. A doua zi, într-o duminică seara, discuțiile din cămine s-au extins. La ele au luat parte Aurel Baghiu, Teodor Stanca și Friedrich Barth, primii doi făcând parte din conducerea organizațiilor studențești. În 28-29 octombrie, se constituie grupul de inițiativă care să dea semnalul luptei anticomuniste, format din studenți din anii terminali ai Facultății de Mecanică de la Institutul Politehnic din Timișoara (Aurel Baghiu, Caius Muțiu, Teodor Stanca, Frederich Barth, Ladislau Nagy, Valentin Rusu, Heinrich Drobny). Acesta stabilește ca în debutul acțiunilor, în 30 octombrie, ora 14:00, să se organizeze, la Facultatea de Mecanică, o mare adunare cu studenții din întreg centrul universitar Timișoara, la care să fie invitați rectorii și reprezentanți ai puterii centrale, prezenți la Timișoara. Studenții de la Construcții și Electrotehnică urmau să vină încolonați prin centrul orașului, sperând să li se alăture și alți cetățeni, care intrau sau ieșeau de la servicii. Însă pe drum nu li s-a alăturat nimeni, deși lumea înțelegea că se petrece ceva în legătură cu revoluția maghiară.

În data de 30 octombrie, la ora 14:00, în amfiteatrul Facultății de Mecanică încep să vină studenți din toate colțurile Timișoarei. În scurt timp, sala a devenit neîncăpătoare pentru cei circa 2.000 de participanți, astfel încât adunarea se mută la cantina studențească. În prezidiul adunării au fost rectorul Rogoian, precum și ministrul muncii Petre Lupu, ministrul adjunct al învățământului, Drăgulescu, și Ilie Verdeț, secretar al C.C. al P.M.R., veniți la Timișoara pentru a calma spiritele. Ministrul Lupu i-a mințit pe studenți, promițându-le că pot vorbi liber, fără a fi sancționați. Aceasta a declanșat un val de luări de cuvânt, prin care erau cerute numeroase modificări ale modului în care pe atunci era condus statul român, în stil comunist totalitar. Memoriul întocmit de Teodor Stanca a fost completat cu toate aceste cerințe. Se cereau retragerea trupelor sovietice din țară, încheierea de acorduri comerciale cu țările occidentale, mărirea salariilor, studierea în facultăți nu doar a limbii ruse, ci și a altor limbi de circulație, libertatea cuvântului, a presei, a dreptului de asociere și de mișcare, reducerea normelor din întreprinderi și a cotelor din agricultură, oprirea exportului de uraniu în U.R.S.S. etc. În fața acestui torent de revendicări, autoritățile prezente la adunare s-au retras la ora 18. Studenții au continuat discuțiile, constituind și un comitet de inițiativă. Ședința era condusă de studentul Aurelian Păuna de la construcții, căruia i-a fost înmănat memoriul

redactat de Stanca. El a fost aprobat punct cu punct, iar la ora 20:00 adunarea a luat sfârșit. Autorităților le era dat un termen de trei zile pentru a răspunde, altfel urmând să se declanșeze greva generală a studenților.

La ora 21:00, poliția, securitatea și armata au pătruns în cantină, au arestat un număr de 8 studenți (grupul de inițiativă) care au fost duși la Securitate și ulterior condamnați. Restul au fost duși într-o tabără militară la Becicherecu Mic. În 31 octombrie are loc o demonstrație de stradă în sprijinul celor arestați. Coloana formată din circa 1.000 de demonstranți a fost înconjurată de trupe de intervenție, studenții fiind îmbarcați în camioane și duși tot la Becicherecu Mic; tot atunci au avut loc altercații și între studentele din căminul de fete și soldați, mai ales când coloana de demonstranți a ajuns în dreptul lor. În perioada 1-4 noiembrie a avut loc o adevărată vânătoare de studenți, peste 3.000 fiind transportați la Becicherecu Mic, unde au fost interogați și puși să semneze o declarație prin care se desolidarizează de organizatorii demonstrațiilor, o condiție obligatorie pentru continuarea studiilor. Studenții arestați au fost anchetați și trimiși în judecată, prin rechizitoriul din 6 noiembrie 1956, în două loturi, primul de 8 persoane, iar al doilea de 23 de studenți, pedepsele fiind între 6 luni și 8 ani. Era specificată crima de uneltire contra ordinii sociale, încadrată în Decretul 199/1950 al. 1 lit. c, cu pedepse între 15 ani și condamnarea la moarte. Ulterior însă guvernul a schimbat încadrarea lor, conform indicațiilor din 13 noiembrie ale Biroului Politic al C.C. al P.M.R., în articolul 327, lit. c C.P., care prevedea pedepse între 5 și 10 ani închisoare. Un mare număr de studenți au fost exmatriculați.

Din păcate cei mai mulți dintre studenții de atunci nu mai sunt în viață, să ne povestească întregul curs al evenimentelor. Am avut însă prilejul de a discuta, cu mulți ani în urmă, cu câțiva dintre ei.

Caius Muțiu, unul dintre principalii organizatori, care a și suferit cea mai lungă perioadă de detenție (8 ani) a rememorat câteva amintiri: „La ora la care noi ne organizăm, în Ungaria încă nu interveniseră trupele rusești. Ne gândeam că dacă acolo nu au intervenit, va fi la fel și la noi. Eu știam că dacă nu se aplică principiul dominoului, voi fi arestat, mai ales că nici nu aveam origine socială sănătoasă (în familia mea foarte mulți au fost arestați). Dar eu am fost sportiv de performanță, nu mă speria pușcăriă, chiar dacă nu mă așteptam la o perioadă așa de lungă. Credeam că voi primi 3-4 ani. Dar nu am regretat niciodată ceea ce am făcut și a doua oară aș face la fel”.

Teodor Stanca este un alt organizator din grupul celor 8 care au fost primii condamnați, executând 6 ani de închisoare. A fost chiar cel care a redactat memoriul cu revendicările studenților și a fost primul care a luat cuvântul la adunarea din 30 octombrie 1956. „La adunarea din 30 octombrie cineva trebuia să spargă gheața. Eu am vorbit primul. Au luat apoi cuvântul ceilalți din grupul de inițiativă, apoi tot mai mulți, zeci și zeci de studenți. Unii voiau să iasă deja în stradă, dar era seară. Am stabilit că demonstrațiile vor avea loc a doua zi, pe lumină. Au intrat însă peste noi poliția, securitatea, armata și ne-au arestat”, a povestit acesta.

Ioan Holender, fostul director al Operei din Viena, cu cel mai lung mandat, este una dintre cele mai apreciate personalități culturale ale ultimelor decenii, unul dintre românii despre care se vorbește în toată lumea. Ioan Holender trăiește la Viena, însă nu a plecat de bunăvoie din România. L-a obligat la exil un gest curajos, făcut pe vremea studenției la Institutul Politehnic Timișoara, un discurs împotriva regimului, în ședința tensionată din anul 1956.

„Când s-a deschis această supapă și a ieșit ceea ce era sub presiune. . . Nu puteam să mă abțin – negândit și nepregătit – să nu le spun și eu pe ale mele. Eu cred că mai mult instinctiv decât gândit. Că, dacă aș fi gândit-o, n-aș fi spus-o! Urmările au fost drastice: am fost un om ratat, am știut că sunt un om ratat, am devenit un om nesigur, în tot ce fac, în tot ce încerc. . . Fricos. . . Frica față de putere, față de ceea ce s-ar putea întâmpla, mi-a rămas până în ziua de astăzi. Aceste lucruri nu trec fără urmări. Aceste răni se închid, dar cicatricea rămâne. Da, știu, director de operă celebru, legendă, toate acestea. Altfel, aș fi ajuns inginer la Biczaz. . . un loc favorit al tuturor. Inginer am vrut să devin! Eu nu regret acum, ca să fiu sincer și serios. (. . .) Actul meu revoluționar sau pre-revoluționar a avut urmări bune și proaste”, spune Ioan Holender.

Aurel Baghiu, care în 1956 era student în anul V al Facultății de Mecanică, a reconstituit, într-un interviu acordat mult mai târziu, după Revoluția din 1989, atmosfera din cantina studențească:

„Despre situația din Ungaria ne-au vorbit ca despre o clică de huligani și răufăcători care au spart vitrine cu scopul de a jefui, minciună repetată și în „Scânteia” din acele zile, precizându-le celor de față că noi nu suntem idioți. Am început să demolez toate argumentele lor, inclusiv cel cu menținerea unui atâr de mare efectiv militar sovietic din cauza „pericolului creat de Tito”, crezând, probabil, că noi nu suntem la curent cu evenimentele politice. Adică cu faptul că „trădătorul, spionul și criminalul Tito din 1954” în 1956 era cel mai bun prieten al poporului român. În acel moment sala a început să fiarbă, studenții strigând aproape la unison: „Afară cu rușii din țară!”, „Ne-am săturat de robie”, „Vrem libertate”, „Jos mâinile de pe Ungaria!” etc. Iar când Petre Lupu a încercat să ne vorbească, studenții, mânioși, l-au apostrofat: „Termină cu minciunile!”, „Tu câți bani iei pe luna, mă?”, „Tu ai văzut vreun muncitor?!”, „Tu știi ce-i aia un muncitor?!” etc. Se agitau pumni, se fluiera, se strigau cuvinte grele, așa încât, oarecum speriat, am fost nevoit să mă urc pe un scaun, încercând să-i liniștesc, arătându-i cu degetul: „I-ați auzit? Este adevărata voce a poporului”. Ceea ce l-a determinat și pe studentul Iulian Stanciu din anul V de la Chimie să strige puternic: „Cum să simtă ei pulsul poporului când poporul este încătușat?!”. Doamne, câte nu s-au spus acolo! O adevărată radiografie a stării națiunii! Cu un curaj nebun! Dar cu multă competență. Da, da, competență, cu toate că profesorii noștri credeau că suntem străini de problemele mari ale țării și deci ușor de manipulat. Dar n-a fost așa. S-a vorbit și despre Canalul de exterminare Dunăre-Marea Neagră, despre comerțul nostru deficitar cu rușii, despre mizeria țăranilor și a muncitorilor, despre consilierii sovietici și chiar de K.G.B. Reprezentanții securității, cred, s-au luat de păr ascultându-ne. Căci cei ai partidului și guvernului, ai Institutului au înmărmurit, pur și simplu, promițând totuși că până în 2 noiembrie ne vor comunica concluziile autorităților locale privind revendicările noastre”.

A fost o pagină de istorie pe care nu o putem trece cu vederea. Viața ulterioară a tuturor participanților s-a raportat la evenimentele din 1956, care i-au marcat. Și poate că episodul din 1956 a fost determinat de acel spirit de libertate al Timișoarei, același spirit care a făcut ca și peste ani, în 1989, timișorenii să se ridice din nou la luptă împotriva sistemului opresiv. De această dată cu mai mult succes.

